

د اسلام لومړنی خليفه،

جليل القدر صحابي،

ابوبکر صدیق رضي الله عنه

مبارک سيرت

د خپرو لو شميره: ..... (۱)

Ketabton.com

ليکوال: حبل الله (المتين)

کال: ۱۳۹۸ لمريز

کتاب پڙندنه:

نوم: د ابوبکر صدیق (رضي الله عنه) سيرت.

ليکوال اوراټولوونکی: حبل الله (المتين).

ژباړن: خپله ليکوال.

ټايپ: حبل الله (المتين)

ډيزاين او PDF: N. RASOOLI

کال: ۱۳۹۸ هجري لمريز

د خپرولو شميره: (۱)

فهرست

عنوان:	صفحه
د حضرت ابوبکر صدیق رضي الله عنه د سيرت لمړئ برخه:	(۱)
د حضرت ابوبکر صدیق رضي الله عنه اسلام:	(۱)
د عبدالله بن عثمان يا ابوبکر رضي الله عنه د سيرت مبارک دوهمه برخه:	(۲)
د ابوبکر الصديق القاب:	(۲)
اول لقب صديق:	(۲)
د ابوبکر رضي الله عنه دوهم لقب:	(۳)
د ابوبکر الصديق رضي الله عنه د سيرت مبارک دريمه برخه:	(۴)
د ابوبکر رضي الله عنه دريم لقب عتيق دی:	(۴)
د ابوبکر الصديق رضي الله عنه د سيرت مبارک څلورمه برخه:	(۵)
د ابوبکر رضي الله تجارت:	(۵)
د ابوبکر صدیق رضي الله عنه د سيرت مبارک (۵) برخه:	(۷)
ابوبکر الصديق رضي الله عنه د سيرت مبارک شپږمه برخه:	(۹)
د رسالت اولني قبلوونکي اوه کسان:	(۹)
د ابوبکر الصديق رضي الله عنه د سيرت مبارک (۷) برخه:	(۱۱)
د ابوبکر الصديق رضي الله عنه د سيرت مبارک (۸) برخه:	(۱۲)
د ابوبکر بن ابو قحافه رضي الله عنهما د سيرت مبارک (۹) برخه:	(۱۳)
د ابوبکر بن ابو قحافه رضي الله عنه د سيرت مبارک (۱۰) برخه:	(۱۵)
د ابوبکر بن ابو قحافه رضي الله عنه د سيرت مبارک (۱۱) برخه:	(۱۷)
د ابوبکر رضي الله عنه د سيرت مبارک (۱۲) برخه:	(۱۹)
د ابوبکر رضي الله عنه د سيرت مبارک (۱۴) ديارلسمه برخه:	(۲۰)
د ابوبکر رضي الله عنه د خلافت موضوع:	(۲۰)
د ابوبکر رضي الله عنه د سيرت مبارک (۱۴) برخه:	(۲۲)
د ابوبکر رضي الله عنه د سيرت مبارک پنځلسمه برخه:	(۲۲)
د ارتداد مهمه برخه:	(۲۲)

د ابوبکر صدیق رضي الله عنه د سیرت (۱) برخه.

د ابوبکر صدیق رضي الله عنه اسلام:

ابوبکر رضي الله عنه، اصلي نوم عبدالله، د پلار نوم ئې قحافه او د مور نوم ئې أم خيرؤ. ابوبکر رضي الله عنه له وړوکتوب څخه د رسول الله صلى الله عليه وسلم دوست ؤ؛ ډير زيات غيرتمند، امانتدار، بهادر او رحم دله انسان ؤ، د تجارت کاروبار ئې کولو او نسب ئې هم د رسول الله صلى الله عليه وسلم سره څو پښته بعد يو ځای شوی دی، کله چې رسول الله صلى الله عليه وسلم په نبوت مبعوث شونو اولنی دعوت ئې په نارینوؤ کې ابوبکر رضي الله عنه ته ورکړ، بې له تردیده ئې قبول کړ، او د اولني مسلمان اعزاز ئې حاصل کړ، کله چې د مسلمانانو تعداد ۳۹ تنو ته ورسید، نو ابوبکر رضي الله عنه رسول الله صلى الله عليه وسلم ته وفرمائيل، چې غواړم خپل اسلام د خلکو منځ کې اعلان کړم، خو رسول الله صلى الله عليه وسلم منع کړ، چې څوک دې د دفاع طاقت نه لري تکلیف به درته ورسیري، خو ابوبکر رضي الله عنه بیا اسرار کولو، چې اخير رسول الله صلى الله عليه وسلم ورته اجازه ورکړه او بیت الله شريف ته ئې تشریف یووړ او هلته ډير زيات مشرکین ناست وه او ابوبکر رضي الله عنه ورته خطبه شروع کړه دا په اسلام کې اولنی خطبه وه، مشرکینو اول سر کې ورته ښه په غور غوړ نیولی ؤ، خو چې کله ابوبکر رضي الله عنه د اسلام را وړلو اعلان وکړ؛ نو عتبه ابن ربیععه چې د قریشو سردار ؤ د وهلو امر یې ورکړ؛ نو مشرکین لکه د کارغانو په شان ور باندې را ټول شول او ډير زيات ئې وواهه تر څو چې بې هوښه شونو هغوئ پریښود، دې وخت کې د ابوبکر رضي الله عنه قوم بنو تمیم خبر شول او هغوئ پورته کړ او خپل کور ته ئې ورسولو، کله چې د ده قوم د ده تشویش ناک حالت ولید او یقین ئې راغی چې د بچ کېدلو نه دی نو بیت الله شريف ته راغلل او اعلان ئې وکړ، که چېرې ابوبکر (رض) وفات شو مونږ به ئې بدله کې عتبه ابن ربیععه قتلوو (وژنو) څو وخته ئې همدا اعلان وکړ، خو چا جواب ورنه کړ، بیرته د ابوبکر رضي الله عنه کور ته راغلل چې د ده حالت وگوري، نو دې وخت کې ابوبکر رضي الله عنه لږ هوښ کې راغی نو اولنی پوښتنه ئې دا وه چې:

رسول الله صلى الله عليه وسلم څنگه دی؟

کله چې ئې قوم دا خبره وا وریده نو له ډیرې غصې پورته شول او ولاړل فقط د مور نه ئې د ده والدي ته وویل: ده ته د خوراک بندوبست وکړه، کله چې هغوئ ولاړل نو مور ئې ورته د خورلو له پاره څه راوړل خوه ئې له خورلو انکار وکړ او مور ته ئې وویل: ما ته د رسول الله صلى الله عليه وسلم معلومات راوړه، مور ئې ورته وویل: زه څه خبره یم چې چېرې او څنگه دی؟ ابوبکر رضي الله عنه ورته وفرمائيل: چې د عمر رضي الله عنه خور أم جمیل کړه ورشه له هغې څخه پوښتنه وکړه، مور ئې د شپې آخره برخه کې چې لارې او کوڅې له خلکو خالي شوې وې هلته ولاړله او ورته وئې وویل: ابوبکر رضي الله عنه د رسول الله صلى الله عليه وسلم معلومات غواړي، هغې ورته وویل: زه څه خبره یم چې هغه به چېرې او څنگه وي؟ خو که ماته اجازه وي زه به د ابوبکر رضي الله عنه لیدلو ته در سره ولاړه شم هغې دا خبره خوښه کړه او کور ته ئې له ځان سره را وستله، ابوبکر رضي الله عنه ترې د رسول الله صلى الله عليه وسلم پوښتنه وکړه:

*** د ابوبکر صدیق رضي الله عنه مبارک سيرت ***

أم جميل ئې د مور طرف ته په سر اشاره وکړه چې مور دې اوري هغه مسلمان نه ده! ابوبکر رضي الله عنه ورته وويل: له هغې مه ډارېږه نو أم جميل ورته وفرمائل: هغه د ارقم په کور کې له نورو مسلمانانو سره دی! نو ابوبکر رضي الله عنه قسم وکړ، چې تر هغې به هيڅ خوراک څښاک ونه کړم چې ليدلی مې نه وي، نو د ابوبکر رضي الله عنه مور بلې شپې ته انتظار وکړ، تر څو لارې او کوڅې له خلکو خالي شوې، نو ابوبکر رضي الله عنه ئې له لاسه ونيو او د ارقم رضي الله عنه کور ته ئې بوتلو، نو سمدستي ئې رسول الله صلى الله عليه وسلم غيږ کې ونيولو او دواړو ډير زيات وژړل او ورسره ټولو نارينه او زنانه صحابو هم وژړل، نو له دې وروسته ابوبکر رضي الله عنه رسول الله صلى الله عليه وسلم ته وفرمايل:

يا رسول الله صلى الله عليه وسلم زما مور شريفې ته دعا وکړه چې مسلمان شي!

نو رسول الله صلى الله عليه وسلم اول دعا وکړه بياني دعوت ورکړ، چې هغې دعوت قبول کړ او مسلمان شو.

د عبدالله بن عثمان يا ابوبکر صدیق رضي الله عنه د سيرت مبارک (۲) برخه.

د ابوبکر الصديق القاب.

اول لقب صديق، کل چې رسول الله صلى الله عليه وسلم، معراج نه بيرته تشریف راوړ او خلکو ته ئې اظهار وکړ، بعضي کسان ابوبکر رضي الله عنه ته ورغلل چې ستاسې ملگری خو وائې چې زه اسمانونو ته ختلی وم، عجيبه نه ده يوه شپه کې تلل او راتلل؟

نو ابوبکر رضي الله عنه ورته وفرمايل: که هغه داسې ويلي وي زه يې تصديق کوم چې رښتيا دي، نو له دې وروسته په صديق مشهور شو بله وجه يې داده.

انس رضي الله عنه فرمائي: چې رسول الله صلى الله عليه وسلم د صحابؤ (رضي الله عنهم) سره احد غره ته وختلو ابوبکر رضي الله عنه، عثمان رضي الله عنه او عمر رضي الله عنه ورسره وو، غرپه خوځيدو (ښوريدو) شو.

رسول الله صلى الله عليه وسلم ورته وفرمايل، ودرېره تا باندي نبي صلى الله عليه وسلم، صديق رضي الله عنه او شهيدان ولاړ دي يعنې دغه درې واړه يې ياد کړل.

د دې لقب بل دليل.

عبدالله ابن عمر رضي الله عنه فرمايې، چې موږ د يرموک غزوه وگتله نو مونږ هلته داهل کتابو کتابونه وموندل چې هغه کې يې د اخيري نبي صلى الله عليه وسلم سره د هغه ملگری نوم صديق ليکلی ؤ.

د صديق د نوم عموما بل فضيلت.

په قرآن کریم کې نبيانو پسې صديقين ذکر شوي دي.

د ابوبکر رضي الله عنه دوهم لقب.

صاحب: يعنې ملگری

د سورت التوبة ۴۰ آیات کې الله جل جلاله ورته صاحب ذکر کړې دی.

دا لقب به رسول الله صلی الله علیه وسلم هم ډیر ذکر کولو.

« طلحه بن عمر رضي الله عنه فرمایي: چې مونږ رسول الله صلی الله علیه وسلم ته خوراک د نشتوالي شکایت وکړ!

نور رسول الله صلی الله علیه وسلم راته وفرمایل: په ما او ملگری مې تقریبا اتلس ورځې داسې راغلي چې غیر د تورشې میوې څخه بل خوراک مونه دی موندلی.

د صاحب يعنې ملگری د لقب بل دلیل.

ابوهریه رضي الله عنه فرمایي: چې یو وار د ابوبکر رضي الله عنه او عمر رضي الله عنه تر منځ لفظي شخړه راغله او ابوبکر رضي الله عنه ورته کومه خبره وکړه خو بیا پنبسمانه شو او معافي یې ترې

وغوښته خو عمر رضي الله عنه ورته وویل، نه دی معاف کوم نو مونږ رسول الله صلی الله علیه وسلم سره ناست وؤ

چې ابوبکر رضي الله عنه لنگ تر پندېو را پورته کړ او په منډه را روان دی.

نور رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمائل: ستاسې ملگری چا سره شخړه کړې ده.

نو چې کله راوړسید وېې ویل:

یا رسول الله صلی الله علیه وسلم ما سره عمر رضي الله عنه لفظي شخړه وکړه بیا ما ترې معافي وغوښته خو هغه معاف نه کړم، نور رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته وفرمایل، الله جل جلاله دې

معاف کړه، دې وخت کې عمر رضي الله عنه پنبسمانه شو او د معافي وغوښتلو له پاره د ابوبکر رضي الله عنه کور ته ورغې هغوی ورته وویل: هغه رسول الله صلی الله علیه وسلم سره دی، نو په منډه راغی

، نو کله چې رسول الله صلی الله علیه وسلم ولید مخ مبارک یې له غصې لکه انار سور شو.

کله چې عمر رضي الله عنه را ورسید، نو د رسول الله صلی الله علیه وسلم مخې ته یې گوندې ولگولې او وېې ویل:

یا رسول الله قسم په خدای جل جلاله زه په غلطه وم، نور رسول الله صلی الله علیه وسلم دوه واري وویل: تاسو زما ملگری ولی خفه کوئ تاسې زه شپلم ده ځای را کړ، تاسې وهلم، ده مې دفاع کوله،

تاسې ولې ترې نه غلي کیږئ؟

بیا رسول الله صلی الله علیه وسلم دواړه سره پخلا کړل.

له دې نه د ابوبکر رضي الله عنه د دوه القابو ثبوت او لوړ مقام ثابت شو، بل د یو بل د معاف کولو له پاره ترغیب دی که بل هم په غلطه وي معافي ترې وغواړي.

د ابوبکر رضي الله عنه د حبشې د سفر په نیت وتل او نورې مهمې زړه را ښکونکې پېښې هم راتلونکې دي:

* سيرت ابن هشام جلد اول باب خلفاء الراشدین

د ابوبکر صدیق رضي الله عنه د سیرت مبارک (۳) برخه.

د ابوبکر صدیق رضي الله عنه دريم لقب عتيق دی.

د ابوبکر رضي الله عنه يو نوم د جاهليت په زمانه کې هم عتيق و خلکو به د ده د ډيرو خوبيانو په وجه ورته دا نوم اخست، هغوی ترې دا معنی اخیسته چې مخ يې د شرم او عار نه په آمان دی، خوبيا په اسلام کې هم ورته همدا نوم آخستل کیده.

د عبد الله ابن زبیر رضي الله عنه نه روایت دی: چې رسول الله صلی الله علیه وسلم به ورته عتيق وایه.

د عایشې رضي الله عنها نه روایت دی: چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د صحابو سره زما د کور په انگرې کې ناست و او زه دننه وم زما پلار تشریف راوړ، کله چې را بنکاره شو؛ نور رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: که تاسې غواړئ داسې نفرو گورئ چې د دوزخ نه ازاد وي، نو ابوبکر رضي الله عنه دی، د عتيق کلمه يې ورته واخسته.

حبیشه رضي الله عنه فرمایي: چې رسول الله صلی الله علیه وسلم به ابوبکر رضي الله عنه ته ویل: چې د عتيق او صدیق نوم الله جل جلاله درته غوره کړی دی.

کله چې ابوبکر رضي الله عنه د کفارو د وهلو نه لبرو غ شو بيا به بيت الله شريف ته تللو او هلته به يې عبادت کولو، خو د ده تلاوت او لمونځ کې دومره خوږوالی و او ژړل به يې چې د مشرکينو نارينه او بنځې به ورته ودریدل او فکر به ورته وړي وو، چې دا دين حقيقي دين دی، خود مشرانو له ويرې به چپ وو، خو مشرکينو به ځوانانو ته ويل: چې مه يې پرېږدئ چې عبادت وکړي نو هماغه و چې ابوبکر رضي الله عنه رسول الله صلی الله علیه وسلم ته وويل: زه له دی وطن بل ځای ته ځم دلته له عبادت څوندونه نه شم اخستی او رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته حبشي ته د تللو اجازه ورکړه، نو په همدی نیت له کوره ووتلو، لاره کې يو قوم باندې تیریده چې (برک غماد) علاقه وه د هغه قوم مشر ابن الدغنة ورته په مخه ورغی، او از يې وړ باندې وکړ: ابوبکر (رضي الله عنه) چیرته پخیر؟ ابوبکر رضي الله عنه ورته په غمجن او از باندی وويل: خپل قوم له مکې را وشړلم.

ابن الدغنة وويل: ستا قوم هغه څوک را شړي چې د غريب سره مرسته کوي؟

کونډې او یتيمان پالي، مظلوم له ظالم ژغوري، درواغ نه وايي، د بنه نسب خاوند دی، نه دا نه شي کيداى راځه بېرته واپس شه زه امن در کوم او له لاس يې ونیوللو، بېرته مکې ته راغلل. لومړی ابن الدغنة بيت الله شريف کې اعلان وکړ: چې ما ابوبکر رضي الله عنه په امن کړی، بيا د مکې د سرسختو مشرکينو په کورونو وگرځیدو، ټول يې خبر کړل چې که هر چا ابوبکر رضي الله عنه ته نقصان ورسولو خیر يې نشته، ټولو د هغه خبره ومنله خو يو شرط يې کېښود چې حرم شريف کې به عبادت نه کوي کور کې به خپل لمونځ او تلاوت کوي، نو ابن الدغنة ابوبکر رضي الله عنه ته وويل، همدا سې وکړه نو ابوبکر رضي الله عنه د خپل کور په ساحه کې وړوکی مسجد ځان ته جوړ کړ، هلته به يې عبادت کولو، خود دومره بنکلي او از باندې به يې تلاوت کولو چې ډير مشرکين به يې ليدو ته

*** د ابوبکر صدیق رضي الله عنه مبارک سیرت ***

ودریدل او ویل به یې: والله چې دغه دین حق دی؛ خوله ویرې یې اظهار نه شو کولای، اخیر مشرکینو ته دا کار سخت تمام شو چې که همداسې ډلې ډلې خلک دده تلاوت اوریدو ته ودریرې؛ نو شاید ټول اسلام قبول کړي، نو ابن الدغنة ته ورغلل چې ته ورته ووايه چې یو چیرې پته ځای کې عبادت وکړي نژدې ده چې د ټولې مکې خلک خراب کړي زموږ خلکو خپل کارونه پرینسي دي دده لیدلو ته ولاړوي، نو ابن الدغنة راغی ورته یې وویل: یا ابوبکره (رضي الله عنه) یا خو ته خپل عبادت چیرته پته کوه یا زه درنه خپل امن بیرته اخلم چې دوی هر کار در سره وکړ، نو کوي به یې.

ابوبکر رضي الله عنه ورته وفرمایل، ته دی خپل امن بیرته واخله زه فقط د خپل رب جل جلاله نه امن غواړم زه عبادت نه شم پرینسودای، نو هغه ترې خپل امن بیرته وخست او ابوبکر رضي الله عنه بیا تکلیفونه گالل په ځان ومنل.

ابوبکر رضي الله عنه فرمایې: ما جاهلیت کې هم شراب نه دي چنبلي، د بتانو عبادت مې نه دی کړی، زنا، سود او دوکه مې نه ده کړې، درواغ مې نه دي ویلي.

فرمایې: چې یوه ورځ د جاهلیت په وخت کې پلاراته وویل: چې فلاني بتخاني ته مې ورسوه، هغه پوند و ما ډیرې بهانې ورته وکړې؛ خو هغه مجبور کړم کله چې مې بوتلو نو هغه په خپل کار مشغول شوه یو غټ بت ته ورغلم ورته مې وویل، وږی مې د خوراک له پاره کوم څه راکړه خو جواب یې رانه کړ، بیا مې ترې جامې وغوښتلې چې جواب یې رانه کړ، نو یوه غټه تیره (ډبره) باندې مې په دې مخ وويشتلو او بل (پر) مخ راپریوتلو، نو فرمایې ما چې د شام د تجارت سفر کې کوم خوب لیدلی و ډیر په بې صبرۍ سره د هغه رښتیا کیدو ته په تمه وم.

د شام سفر او داسې نورې زړه راښکونکې پیښې مه هیروئ.

د ابوبکر صدیق رضي الله عنه د سیرت مبارک (۴) برخه.

د ابوبکر صدیق رضي الله تجارت

ابوبکر رضي الله عنه د اسلام نه وړاندې هم تجارت کولو د بعثت په کال د تجارت له پاره شام ته تللی وو، هلته یې خوب ولید، چې سپوږمۍ له خپل ځایه را روانه شوه او ټوټه ټوټه شوه او د مکې والا په کورونو باندې را پریوته او ټوټې یې بیرته سره یو ځای شوي او بیرته خپل مکان ته ولاړه، خو یوه برخه چې دده په کور را پریوتې وه پاته شوه نو د خوبه را پورته شو او زیات تشویش کې شو، چې کومه پیښه نه وي شوي او زما کور ته کوم نقصان ونه رسیږي، همدې حالت کې هغه راهب یا د یهودو عالم ورپه یاد شو چې هلته و په بیره هغه ته ورغی او خوب یې ورته تیر کړ، د خوب په اوریدلو سره د راهب مخ باندې د زیاتې خوشحالی اثرات را ښکاره شول او ورته یې وویل: ته له کوم ځایه راغلی یې؟

ابوبکر رضي الله عنه ورته وویل: له مکې څخه!

راهب په نسب څوک یې؟

*** د ابوبکر صدیق رضي الله عنه مبارک سيرت ***

ابوبکر رضي الله عنه وويل: بنو عبد مناف!

راهب په قوم څوک يې؟

ابوبکر رضي الله عنه قريش!

راهب ورته وويل: تاسو کې اخيري رسول صلى الله عليه وسلم، همدا اوس مبعوث کيدونکی دی او هغه سپوږمۍ همدا ده او ته به يې وزير يې پام کوه د هغه ملگرتيا کې سستي ونه کړې!

کومه تکړه چې ستا کور کې پاتې شوې ده، هغه اسلام دی، پس له دې ابوبکر رضي الله عنه خپل سفر را لند کړ او په ډيره ناقراری را روان شو او دی (رضي الله عنه) سوچونو (فکرونو) اخستی وو، دا نبي صلى الله عليه وسلم به څوک وي؟ کوم سردار به وي؟

نه نه سردار يا قومي مشر نه شي کيدای، هغوی خود بتانو عبادت کوي، سلگونه کلونه يې يو تر بل د بنمنۍ تازه ساتلې، داسې خلک د الله جل جلاله رسول نه شي کيدای هغوی خو لورگانې (لونې) ژوندئ ښخوي، مالدار يې په غريب ظلمونه کوي، درواغ وايي شراب خواره دي، نه نه داسې خلک نبي صلى الله عليه وسلم کيدای نه شي بيا يې فکر وکړ، چې په ځوانانو کې به نبي پيدا شي؟ خو ځوانانو کې به داسې وړ شخص کوم يو وي؟

همدې فکرونو کې د مکې اطرافو ته را ورسيد او داسې يې محسوس کړل چې ضرور کومه پيښه شوې ده، ايا کوم مشر به مړ شوی وي؟ ټول خلک پريشانه ښکاري يا ربه خیر کړې، تر ټولو لومړی ابو جهل ملعون مخ ته ورمنډه کړه ورته يې وويل: عتيقة خبر نه يې؟

ابوبکر رضي الله عنه له څه شي نه؟

ابو جهل! هغه ستا د وړوکوالي یتيم ملگري، خو نوې نوې خبرې شروع کړي،

ابوبکر رضي الله عنه کوم يو يادوي؟ ژر کوه خبره خلاصه:

ابو جهل ملعون هغه د عبد الله زوی يادوم!

يو دم د ابوبکر رضي الله عنه هغه خوب را ياد شو.

ابوبکر رضي الله عنه وايه څه يې ويلي دي؟ ابو جهل! هغه وايي ماته جبرائيل (ع) وحې راوړې زه تاسو ته نبي صلى الله عليه وسلم را ليږل شوی يم:

ابوبکر رضي الله عنه نو تاله هغه څخه په دې څلويښتو کلونو کې کوم درواغ خبره اوريدلې؟

ايا مونږ کې په آمين مشهور نه دی؟

ابو جهل: هو آمين خودی خو داسې نا اشنا خبرې کوي وايي د بتانو عبادت پرېږدئ نو مونږ دا کار کولای شو؟

ابوبکر رضي الله عنه ښه مخه مې پرېږده چې کور ته ولاړ شم.

ابو جهل: نو ته پکې څه وايې؟

ابوبکر رضي الله عنه: پرېږده چې کور ته ولاړ شم.

* حكاية الصحابة جلد اول، سيرت ابن هشام جلد دوهم

د ابوبکر صدیق رضي الله عنه د سيرت مبارک (۵) برخه.

ابوبکر رضي الله عنه چې کله له ابوجهل څخه رخصت شو نو خپله سورلی يې په ډيره تيزی سره خپل کور طرف ته روانه کړه د مکې ماشومانو مخکې ترينه منډې کړې او وړوکې عائشه رضي الله عنها او پيغله اسماء رضي الله عنها يې د پلار په راتگ خبرې کړې هغوی دواړه ورته استقبال ته راوتلې وې، له خوشحالی په جامو کې نه ځایدي.

دې وخت کې ابوبکر رضي الله عنه ورته را ورسيد، دواړه يې ښکل کړې او کور ته دننه شو، اسماء رضي الله عنها د سورلی مهار ونيولو، چې سامان ترې را کښته کړي او کوچنۍ عائشې رضي الله عنها چغې کړې بابا بابا ته خبر يې؟

ابوبکر رضي الله عنه: له کوم شي لور جانې؟

عائشه رضي الله عنها هغه ستا ملگری يادوم! هغه آمين (يعنې امانتدار او رښتونى) يادوم.

ابوبکر رضي الله عنه هو هو لورې زه خبر يم: ښه نو ته چا خبر کړې؟

ابوبکر رضي الله عنه: هغه ابوجهل لعنتي خبر کړی يم.

دې وخت کې يې کورودانه (ميرمن) ورته راغله ستړي مه شي يې ورسره وکړه او سمدستي د والدينو طرف ته ورغی پلار يې ناييناؤ د دواړو سره يې ستړي مه شي وکړه او اسماء رضي الله عنها ته يې اواز وکړ، لورې ماته پاکې جامې او اوبه ژر تيارې کړه چې ولامبم يو چيرې روان يم بيره (تلوار) مې دی.

اسماء رضي الله عنها: ښه پلاره دا دی اوس يې راوړم لږ صبر وکړه، بي بي أم رومان رضي الله عنها ورته وويل: ولې خیر خودی؟ اوس راغلي لږمه شه، څه وخوره ولاړ به شي.

ابوبکر رضي الله عنه: نه نه زه خوراک نه کوم بيره (تلوار) مې دی کومه خبره نه شته هغه د بني هاشم اولاد ته ورځم چې آمين (محمد صلى الله عليه وسلم) وگورم انديښنه مې ده، دې وخت کې اسماء رضي الله عنها اوبه او جامې راوړلې غسل يې وکړ او د کوره په تيزی سره راوتلو او د رسول الله صلى الله عليه وسلم کور ته ورغی، يو خوا ته ودریدی اواز يې وکړ، ای د بنو هاشم خاندانه محمد صلى الله عليه وسلم کور کې شته؟

رسول الله صلى الله عليه وسلم، چې ډير خپه او پريشانه کور کې ناست ؤ ځکه د خپل کور فقط يو څو تنونه، ماسوا چايي دعوت نه ؤ منلی، نو د ابوبکر رضي الله عنه اواز باندي يې مخ لکه د گلابو وغوړيد، خپل غلام زيد رضي الله عنه ته يې وويل: ماته د عتيق يعنې ابوبکر رضي الله عنه اواز ښکاري ورشه که ابوبکر رضي الله عنه وي دننه يې راوله.

زيد رضي الله عنه چې کله ابوبکر رضي الله عنه را دننه کړ او رسول الله صلى الله عليه وسلم د هغه نوراني مخ يې مسکى وليدی خوشحالي يې نوره هم زياته شوه ستړي مه شي يې ورسره وکړه او ابوبکر رضي الله عنه مخامخ ورته کښيناست او ورته ويې وويل: تر ټولو اول راته ستا د بعثت خبره وکړه چې ډيره مې ورته تلو سه ده.

رسول الله صلى الله عليه وسلم ورته قصه داسې شروع کړه:

چې زه به له خلکو پټ دغه مخامخ غره کې غار حراء ته تللم او هلته به مې عبادت کولو، خودا وار مې چې عبادت شروع کړي، يوه ملائکه راته راغله او ماته يې وويل: ته الله جل جلاله خپل امت ته نبي را ليرلی يې ورشه هغوی توحيد ته راوبله او ماته يې وويل: چې ولوله ما ورته وويل: زه خولوستل نه شم کولای امي يم، نو هغه زه غيږ کې ونيولم او بيائې راته وويل: چې ولوله دا واري يې راته سورت العلق تلاوت کړي، ما هم ولوست؛ بيا هغه راڅخه ولاړه، زه کور ته راغلم ډار شوی وم خديجې رضي الله عنها ته مې وويل: پټ مې کړه يخني مې کيږي او پوره قصه مې ورته وکړه. هغې تسلي راکړه او ورځه بن نوفل عالم ته ورغله هغه يې تره وه، هغه نه يې پوښتنه وکړه: هغه ورته ويلې وو، دا هم هغه ناموس يا ملائکه ده چې نورو انبياؤ ته ورتلله او ورته ويلې يې وو، چې ستا خاوند نبي شوی دی خو کاش چې زما طاقت وای چې کومک مې ورسره کړی وای.

نو ابوبکر رضي الله عنه فرمايې: کله چې مې دغه خبرې واوريدلې سمدستي مې د شهادت کلمه وويله او ورپورته شوم د ده مبارک مخ، تندي او سترگی مې ښکل کړې او کلک مې غيږ کې ونيولو، بيا مې لاس باندې ورسره د کلکې همکاري بيعت وکړ او له دې وروسته ما خپل خوب او شام د راهب تعبیر ورته ووايه چې ډير زيات ور باندې خوشحاله شو.

نو له دې وروسته رسول الله صلى الله عليه وسلم په ښکاره بيت الله شريف کې لمونځ کولو اراده وکړه.

عمر ابن العاص رضي الله عنه فرمايې: چې ما د ابوبکر رضي الله عنه بهادري او همت هغه وخت وليد، چې رسول الله صلى الله عليه وسلم بيت الله شريف کې په لمونځ ودرید او د مشرکينو سرسخت مشر عقبه ابن معيط راغی او د رسول الله صلى الله عليه وسلم غاړه مبارکه کې يې خادر واچولو او په ډيره سختی يې را کش کړ، هيچا د مشرکينو له ويرې همت نه شو کولای چې ترې خلاص يې کړي، خو ابوبکر رضي الله عنه په منډه ورغی او د عقبه ابن معيط گردن ته يې لاس واچولو او دومره سخت ټک يې ورکړ، چې رسول الله صلى الله عليه وسلم يې ترې خلاص کړ او د مسلمانانو په بې وسی يې په چغو چغو ژړل او داسې يې ويل:

ای ظالمانو محمد صلى الله عليه وسلم، کومه گناه کړې ده؟ چې تاسې دومره ظلم ور باندې کوئ دا خو تاسو له درواغو، دوکې، شرک او ظلم څخه منع کوي تاسو چې ژوندی لورگانې (لوني) په محکمه کې ښخوئ له هغه مو منع کوي، دا خو تاسو نه مشرتوب، مال او دولت نه غواړي، ستاسې د لورگانو (لوني) نکاح ته په تمع نه دی، دا خو تاسې د جهالت نه روښنايې ته راولي، تاسو ته وايې چې يوله بله هغه د سلگونو کلونو د بنسټي ختمې کړئ، د بتانو عبادت پرېږدئ چې نه خیر درته رسولای شي او نه شر، نو له دې وروسته يې رسول الله صلى الله عليه وسلم کور ته راوست.

عمر ابن العاص رضي الله عنه فرمايې: زما تر ټولو بده خاطر همداده چې ما رسول الله صلى الله عليه وسلم د بچ کيدلو کوښښ ونه کړای شو.

راتلونکې کې د ابوبکر رضي الله عنه د بلال رضي الله عنه ازادول او نور په زړه پورې حالات را سره اوسې.

ابوبکر صدیق رضي الله عنه د سیرت مبارک (۶) برخه.

د رسالت اولني قبلوونکي اوه کسان:

- ① ابوبکر رضي الله عنه
- ② عمار رضي الله عنه
- ③ مور يې سمیة رضي الله عنها
- ④ پلار يې یاسر رضي الله عنه
- ⑤ صهیب رضي الله عنه
- ⑥ بلال رضي الله عنه
- ⑦ او مقداد رضي الله عنه

ابوبکر رضي الله عنه فرمایي: زما قوم زه لږ له تکلیفونو څخه منع کولم او رسول الله صلی الله علیه وسلم، خپل تره ابو طالب ترینه دفاع کوله، خو د دغه نورو مدافعین او خپلوان نه وه، نو ځکه یې ډیر زیات تکلیفونه گالل کله چې بلال رضي الله عنه مسلمان شو، نو بلال رضي الله عنه د سرسخته کافر مشر امیة ابن خلف غلام ؤ هغه به ترې جامې وکښلې او بر بندیه (لڅ) به په شا په سرو شگو کې واچولو او غټې غټې تیرې (ډبرې) به یې ورباندې کینسو دلې، لاسونه به یې شاته ورتلې وو او ماشومانو ته به یې ویل، له پاسه ورباندې گرځئ او ورته ویل به یې، چې وایه خدایان مې لات، منات، او عزی دي، خو بلال رضي الله عنه به اَحَدُ اَحَدُ چغې وهلې بیا به یې هلکانو ته وویل: چې غاړه کې پرې ورته واچوئ او د مکې لارو کې یې راوگرځوئ، تر هغه چې له توحیده انکاری شي او همداسې به ورسره کیدل، خو بلال رضي الله عنه به اَحَدُ اَحَدُ چغې وهلې،

آخیر رسول الله ﷺ ابوبکر رضي الله عنه ته وویل: چې بلال رضي الله عنه ډیر په تکلیف کې دی له دې مشرکینو خلاصول غواړي.

نو ابوبکر رضي الله عنه پوه شو چې د رسول الله ﷺ مطلب د هغه ازادول دي، نو کور ته ولاړ او کور کې یې یو رطل چې د کیلو نه لږ کم دی سره زرا واخستل او امیة ابن خلف ته ورغی او ورته یې وویل: ته دا مسکین ولې په غذا بوې؟ زه یې بدل کې که هر شی غواړي در کوم:

زما سره یو تور غلام دی چې د بلال رضي الله عنه نه تکره او صحتمند دی او هغه هم ستا په دین دی هغه به در کوم که اشرفی غواړي، اشرفی به در کوم هغوی ومنله.

یو روایت کې دي، چې غلام یې ورکړ، بل روایت دی، چې اشرفی یې ورکړې، بل روایت دی، چې دواړه یې ورکړل او بلال رضي الله عنه یې ازاد کړ.

کله چې هغه کافر نه بلال رضي الله عنه ازاد شو؛ نو ابوبکر رضي الله عنه ته یې وویل: زما دې په لات، منات او عزی قسم وي که تا زما نه بلال رضي الله عنه د یوې قجورې دانه باندې غوښتی وای ما به در کړې وای، نو ابوبکر رضي الله عنه ورته وویل، زما دې په خپل رب ﷻ باندې قسم وي: که تا زما ټوله شتمنی باندې را کولای هم ما به در نه آخستی، تا ته د ده قیمت څه معلوم دی؟

*** د ابوبکر صدیق رضي الله عنه مبارک سيرت ***

ابوبکر رضي الله عنه چې کله بلال رضي الله عنه ازاد کړي؛ نو بلال رضي الله عنه بيا له رسول الله ﷺ څخه نه جدا کيده، چې څومره غزاگانې شوي دي بلال رضي الله عنه ټولو کې د يو بهادر سپاهي په شان خپله توره چلوله؛ خود خوند وخت د بدر غزا وه، چې امية ابن خلف زخمي پروت ؤ او بلال رضي الله عنه يې په سينه ناست ؤ او ورته ويل به يې:

«تا چې ماته ويل: خدای ﷻ ته دې ووايه چې تارا څخه خلاص کړي اوس دې ته هغه لات او منات را وغواړه چې تا بچ کړي.»

رسول الله ﷺ فرمايې: چې دنيا کې څلور سيدان دي،

• اول زه د عربو،

• دوهم بلال رضي الله عنه د حبشو،

• دريم صهيب رومي رضي الله عنه د روم د خلکو،

• څلورم سلمان فارسي رضي الله عنه د فارسيانو.

کله چې د مسلمانانو تعداد ۳۸ يا ۳۹ ته ورسيد، نو رسول الله ﷺ خپل کور کې اول وار په جماعت لمونځ وکړ، چې بلال رضي الله عنه هم ورسره ؤ، نو بلال رضي الله عنه د رسول الله ﷺ اولنی مؤذن هم دی، پاک خدای ﷻ ډير ښکلی زړه، رانښکونکی او ازور کړی ؤ او بلال رضي الله عنه کله هم تهجد نه قضاء کول، چې کله به مسجد ته را روان ؤ رسول الله ﷺ به يې د پښو اواز پيژندو، کله چې رسول الله ﷺ معراج ته ولاړ، نو هلته يې هم د جنتونو دروازه کې د بلال رضي الله عنه د پښو اواز واوريد، کله چې له معراج څخه بيرته را وگرځيده، نو بلال رضي الله عنه نه يې پوښتنه وکړه چې ته ماته ووايه چې ته کوم داسې غوره کار کوې چې ما ستا د پښو اواز د جنت دروازه کې وا وريد؟ بلال رضي الله عنه ورته وويل: نور نه پوهيږم؛ خو چې کله هم اودس مات کړم بيا نوی اودس کوم، بې اودسه نه گرځم او بيا له اوداسه وروسته خامخا دوه رکعت ته تحية الوضوء لمونځ کوم، نو رسول الله ﷺ ورته وويل: بس همدا سبب دی چې ته د دومره لوړې درجې خاوند شوی يې.

بلال رضي الله عنه د عمر رضي الله عنه د خلافت تر وخته مکه کې ؤ بيا عمر رضي الله عنه ورته اجازه ورکړه، شام ته ولاړ او هلته يې ډير فتوحات نصيب شول، هم هلته شهيد شو او هم هلته دفن شوی دی.

را تلونکې برخه کې د ابوبکر رضي الله عنه د پلار ابو قحافه رضي الله عنه مسلمان کيدل او د ابوبکر رضي الله عنه نور فضائل را سره اوسئ

د ابوبکر صدیق رضي الله عنه د سيرت مبارک (۷) برخه.

د ابوبکر رضي الله عنه بهتري او لوړې درجې دا دي، چې تر ټولو لومړی مسلمانيدل، تر ټولو به رسول الله ﷺ په امتيانو کې اول جنت ته ننوځي.

رسول الله ﷺ فرمايې: تر ټولو لومړی به زما په امتيانو کې ابوبکر رضي الله عنه جنت ته ننوځي.

او د عشره مبشره يعنې هغه لس تنه صحابه چې د جنت خوشخبري ورکول شوي ده هغوي کې يې لومړی نوم ذکر شوی دی.

ابوبکر رضي الله عنه په رسول الله ﷺ د و مره مئین ؤ چې د هيچا پرواه يې نه کوله، يوه ورځ يې والد ابوقحافه چې لا مسلمان شوی نه ؤ د رسول الله ﷺ په باره کې لږ نامناسب الفاظ استعمال کړل، چې داسې دیکه يې ورکړه، چې وغورځيد، بيا يې رسول الله ﷺ ته دا خبره ذکر کړه چې رسول الله ﷺ ور باندې خفه شو، چې ولې دې داسې کار کړی دی؟ د ابوبکر رضي الله عنه مشر زوی عبدالرحمن رضي الله عنه فرمايې، چې ما خپل پلار ابوبکر رضي الله عنه ته وويل، چې زه لا مسلمان شوی نه وم او د مکې مشرکينو سره د رسول الله ﷺ مقابلې ته راغلی وم، چې ته د بدر غزا کې زما تورې ته برابر شوی وي؛ خو د پلاروالي احترام مې وکړ، ومې نه وهلې نو؛ زما والد ابوبکر رضي الله عنه راته وويل: زما دې په رب ﷻ قسم وي که ته ماته په نظر راغلی وای چې د کافرانو له لورې جنگيږې ما به له تانه سر پرې کړی وای زه د اسلام په باره کې د هيچا پرواه نه کوم.

• عمر رضي الله عنه فرمايې: چې يوازې ابوبکر رضي الله عنه زما د ټول خاندان نه غوره دی.

• عمر ابن العاص رضي الله عنه فرمايې: چې ما د رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه پوښتنه وکړه، څوک ډير در باندې گران دی؟

نو رسول الله ﷺ وويل: عائشه رضي الله عنها! ما وويل: نه نارينه يادوم! نور اته ويې فرمايل: د هغې پلار ابوبکر رضي الله عنه.

ابوهريره رضي الله عنه فرمايې: چې رسول الله ﷺ د صحابه کرامو څخه پوښتنه وکړه: چې چا نن روژه نيولې ده؟ ابوبکر رضي الله عنه وويل: ما! بيا يې وفرمايل: چې چا نن جنازه کړې ده؟ ابوبکر رضي الله عنه وويل: ما! بيا يې وفرمائ: چې چا نن مسکين ته خوراک ورکړی دی؟ ابوبکر رضي الله عنه وويل: ما! بيا يې وويل: چې چا نن د مريض پوښتنه کړې ده؟ ابوبکر رضي الله عنه وويل: چې ما! نو رسول الله ﷺ وفرمايل: چې چا ته دغه خوبيانې جمع شي هغه جنتي دی!

• عمر رضي الله عنه فرمايې: ما د ابوبکر رضي الله عنه د خلافت په وخت کې وغوښتل چې د شپې د خلکو تکاليف معلوم کړم بيا خليفه پرې خبر کړم؛ نو د شپې راووتلم يوه نابينا بوډی زنانه وه د هغې کوم خپلوان نه وه؛ نو گاونډيانو به يې خدمت کولو، نو زه د هغې کور ته ورغلم گورم چې هر کار په بهترينه طريقه شوی دی او هغې ته خواره هم پاخه شوي وو او ورکول شوي وو، نو بله شپه لږ وختي

ورغلم خوبيا هم د هغې خدمت چا کړی ؤ، اخير مې فيصله وکړه چې دغه کس معلوم کړم، نو د یر وختي د هغې د کور سره نزدې پټ شوم کله چې د شپې د خلکو تگ را تگ ختم شونو گورم چې خليفه ابوبکر رضي الله عنه راغی او د هغې په خدمت لگيا شو، نو ما وويل: عمره! ته به کله هم د ده درجې ته ونه رسيږي، بيا عمر رضي الله عنه فرمايې: چې يو وار رسول الله ﷺ د صدقاتو غوښتنه وکړه: د يوې غزاله پاره تيار کيدله، نو زه کې مې وويل: چې نن به خامخا د ابوبکر رضي الله عنه نه وړاندې کيږم او خپله نيمه شتمني مې راوړله؛ خو هلته ابوبکر رضي الله عنه ټوله شتمني راوړې وه؛ نو رسول الله ﷺ ترې پوښتنه وکړه چې کور کې دې څه شی پريښي دي؟ ابوبکر رضي الله عنه ورته وويل: چې بس الله ﷻ او رسول الله ﷺ مې ورته پريښي دي! نو عمر رضي الله عنه فرمايې: هلته هم ابوبکر رضي الله عنه را نه نومره وړې وه.

✦ اسماء رضي الله عنها فرمايې: چې کله مې والد ابوبکر رضي الله عنه د رسول الله ﷺ سره هجرت کولو ټولې ۶۰۰ زره اشرفې کور کې وې ټولې يې واخستلې نو نيکه مې (ابو قحافه) کور ته راغی هغه نابينا ؤ راته يې وويل: چې ابوبکر (رضي الله عنه) به تاسو نه ټول مال وړی وي؟ ما ته د هغه مينه د خپل دوست سره معلومه ده.

✦ اسماء رضي الله عنها فرمايې: چې ما ژر ژر واړه واړه کاني يا تيرې د کوتي کونج کې جمع کړلې او کپړه ياد ټوکر يوه برخه مې سربيره وړ باندي واچوله او د هغه لاس مې وړ باندي کيښود، چې گوره دا روپۍ بې پريښي دي چې ده تسلي وشي، خو کور کې هيڅ نه وه.

د ابوبکر صدیق رضي الله عنه د سيرت مبارک (۸) برخه.

لکه څرنکه چې ذکر شوي دي چې ابوبکر الصدیق رضي الله عنه اول ځل د هجرت په نيت کونښن کړی وو، بيا د برک عماد علاقې يو مشر ابن الدغنه بيرته را کړځولی ؤ، يو ځل بيا يې رسول الله صلی الله عليه وسلم ته وويل: چې يا رسول الله صلی الله عليه وسلم ما ته د هجرت اجازه وکړه خو دا ځل رسول الله صلی الله عليه وسلم ورته وفرمايل: صبر وکړه کيدای شي ملکري دي پيدا شي خو کله چې الله جل جلاله رسول الله صلی الله عليه وسلم ته د هجرت امر وکړ، د غرمې وخت ؤ چې د ابوبکر رضي الله عنه کور ته ورغی ورته يې وويل: کور کې چې څوک وي له دې ځايه يې ليرې وباسه چې خصوصي خبره در سره لرم؛ نو ابوبکر الصدیق رضي الله عنه ورته وويل: يا رسول الله ﷺ دا يوه ستا بي بي عايشه رضي الله عنها ده دا نور زما اهل او اولاد دی د خطري امکان نشته، نو رسول الله ﷺ ورته وفرمايل: چې ما ته د هجرت امر شوی دی نو ابوبکر رضي الله عنه ورته وويل: يا رسول الله ﷺ زه در سره يم يواځې دې نه پريږدم بيا يې عايشې رضي الله عنها او اسماء رضي الله عنها ته وويل: ژر کوی د سفر له پاره اوښان او خوراكي شيان تيار کړئ. هغوی ژر ژر هر څه برابر کړل او بيگا ته د شپې دواړه ووتل.

رسول الله ﷺ په خپله بستره علي رضي الله عنه بن ابي طالب پرې ايستلی وو، چې صبا ته د خلکو امانتونه وروسپاري ځکه چې مسلمانانو او کافرانو به د امانت ساتلو له پاره شيان او نقد درهم

*** د ابوبکر صدیق رضي الله عنه مبارک سيرت ***

ورکول او زيات امانتدار ؤ او همدغه شپه ټولو مشرکينو ټول تکړه ځوانان را غوند کړل د پروگرام مطابق يې وسله ورکړله او د رسول الله ﷺ کور يې محاصره کړ، کله چې رسول الله ﷺ له کوره راووت دعاء يې وکړه او ټولو ورته کتل سترگو يې کار نه کولو او رسول الله ﷺ ابوبکر رضي الله عنه سره يو ځای او د غار شور طرف ته ولاړل او هلته غار کې کښينا ستل، کله چې صبا شو او رڼا خپره شوه نو ورته معلومه شوه چې په بستره علي رضي الله عنه ويده ؤ او رسول الله ﷺ هجرت کړې، نو هغوي ټول ورپسې په آسونو او اوبانو ووتل ټولې لارې يې ولټولې؛ خو هيچا ته يې درک ونه لگيد تر هغې چې د غار شور په طرف هم ولاړل هلته کوټرو هگۍ واچولې او په هماغه ځای کښينا ستلې او غښې د غار په خوله جالونه جوړ کړل تر څو مشرکينو ته معلومه شي چې دننه څوک نشته که څوک وای نو د غښې جالونه او کوټرې هگۍ به خرابې شوې وای، کله چې مشرکين په دغه ځای تيريدل او خبرې يې ابوبکر رضي الله عنه واوريدلې نو ابوبکر رضي الله عنه وويل:

يار رسول الله ﷺ که دوى خپلو پښو ته وگوري نو مونږ ورته ښکارو، نو رسول الله ﷺ ورته وويل: مه غمجن کيږه مونږ دواړو سره الله جل جلاله دى يعنې الله جل جلاله زمونږ ساتنه کوي، يا ابوبکره رضي الله عنه ته د هغه دوه کسانو په هکله څه فکر کوې چې دريم ورسره الله جل جلاله دى {لَا تَحْزَنُ إِنْ لَمْ يَكُنْ مَعَكُمْ} مشرکينو ونه ليدل درې ورځې هلته غار کې پاتې شول تر هغې چې مشرکين ټول نا اميده بيرته مکې مکرمې ته ستانه شول، درې ورځې به ورته د شپې عبد الله بن ابي بکر رضي الله عنه او د ابوبکر رضي الله عنه غلام خوراک وروپلو، بيا دوى له غار شور ووتل او مدينې منورې ته روان شول،

لاره کې د أم معبد رضي الله عنه د وچې ميريږ شيدې رالوشل څنکه وشول؟*

د ابوبکر صدیق بن ابو قحافه رضي الله عنه د سيرت مبارک (۹) برخه.

موضوع د ابوبکر رضي الله عنه مار چيچل، د أم معبد الخزاعية وچې، زړې او مريضې ميريږ شيدې کول، حافظ ابوبکر البزار رضي الله عنه مسلسل حديث د جابر ابن عبد الله رضي الله عنه څخه روايت کړې دى: کله چې ابوبکر رضي الله عنه او رسول الله ﷺ غار شور ته ورسيدل نو هلته درې ورځې وو، يو وخت رسول الله ﷺ ته خوب ورغى هغه ويده شو د ابوبکر رضي الله عنه غيږ کې يې سر مبارک کېښود ابوبکر رضي الله عنه سره چې اضافه جامې يا خادرو هغه يې وشکولې (تکړې تکړې کړلې) او د غار سورې يې ورباندې بند کړل، يو سوري پاته شو هغې ته يې د پښې پونده کېښودله د دې له پاره که کوم مار يا لرم وي چې رسول الله ﷺ ته تکليف ونه رسوي، خو هغه ځای کې مار ؤ کوم ځای کې

* وکان رسول الله صلى الله عليه وسلم قد سار مع أبي بكر رضي الله عنه والذي كان ينتظر بفارغ الصبر مرافقه لرسول الله حيث إنه كان استأذن رسول الله صلى الله عليه وسلم قبل ذلك بالهجرة فقال له عليه السلام لا تعجل لعل الله أن يجعل لك صاحباً.

وكانت الصحبة مع رسول الله صلى الله عليه وسلم، سارا حتى وصلا إلى غار ثور فد خلاه، وجاءت العنكبوت فنسبت على بابه، وجاءت حمامة فباضت ورقدت فلما وصل رجال قریش إلى الغار قال أبو بكر: يا رسول الله لو أن أحدهم ينظر إلى قدميه لأبصرنا، فقال النبي صلى الله عليه وسلم يا ابا بكر ما ظنك باثنين الله ثالثهما. معناه أن الله تعالى هو الذي يحفظنا وينصرنا، وليس معناه أن الله تعالى موجود معهما في الغار وكذلك قوله تعالى إخباراً عن نبيه صلى الله عليه وسلم أنه قال: {لا تحزن إن الله معنا} ليس معناه أن الله تعالى بذاته معهما في الغار بل المعية هنا هي معية النصرة أي الله تعالى هو الذي ينصرنا ويحمينا لأن الله تعالى لا يوصف بأنه يعزل مكاناً فهو الموجود بلا مكان وهو المنزه عن كل صفات الخلق.

لقد حمى الله تعالى نبيه ومن معه،

رواه مسلمٌ والبخاريُّ باب هجرة النبي ﷺ.

چې ابوبکر رضي الله عنه پونده ايښې وه؛ نو ابوبکر رضي الله عنه يې وچيچلو، خو ابوبکر رضي الله عنه درونه برداشت کړل هغه نه غوښتل چې رسول الله ﷺ له خواړه خوبه راويښ شي خو بې اختياره يې له زيات درده او ښکې در رسول الله ﷺ په مخ مبارک تويي شوې چې رسول الله ﷺ راويښ شو او پوښتنه يې وکړه چې ولې او څه پيښه وشوه؟ ابوبکر رضي الله عنه ورته وويل: مار وچيچلم! نو رسول الله ﷺ ور باندې خپلې لارې يا لعاب مبارک ومېنل او درد يې ختم شو، بيا يې مارت ته وويل: ايا تاته شرم نه درتلو، چې زما ملگری دی وچيچو؟ نو مارت ته وويل: يا رسول الله ﷺ ماله چا اوريدلي وه چې اخيري نبی ﷺ به دلته پناه راوړي نوزه دلته په طمع وم چې ستا ديدن وکړم، خو د ابوبکر رضي الله عنه پښې زما څخه منع کړې وې، بل روايت کې راغلي: چې دغه ماريو شيطان ؤ چې ابليس ورته ويلې وه چې ولاړ شه رسول الله ﷺ وچيچه خو کامياب نه شوييا فرمايې: چې کله رسول الله ﷺ او ابوبکر رضي الله عنه له غار شور څخه وتل نو عبداللہ بن اريقث اليشي يې په مزدوری نيولی ؤ هغه ته لار معلومه وه چې لار ورته وښايي او د ابوبکر رضي الله عنه غلام عامر بن فهيره هم ورسره ؤ، لاره زياته اوږده وه پوره اته ورځې مزل ؤ نو اوله ورځ ماښام يوه دښته کې خيمې ولاړې وې هلته ورغلل خيمه کې د أم معبد په نوم يوه زړه ښځه وه ورته يې وويل: ميلمنوزه يوه ښځه يم نارينه را سره نشته که تاسو شپه کول غواړئ د هغه کلي مشر ته ورشئ هغه به موښه عزت وکړي، خو رسول الله ﷺ ورته جواب ور نه کړ او ورته يې وويل: که تا سره د حلالولو له پاره څه شی وي يا شيدي وغيره د خرڅولو له پاره وي مونږ يې در څخه اخلو، خو هغې وويل، اوس خو څه نشته چې در يې کړم.

لږ وخت وروسته يو ځوان د خيمې په طرف راغی هغه د دغې ښځې أم معبد زوی ؤ هغې خپل زوی ته يوه ميړه او چاره ورکړه چې دا ميړه بوځه (وروله) چې هغه ميلمانه يې حلاله کړي هغه ځوان ميړه راوستله چې دا تاسو حلاله کړئ نو رسول الله ﷺ ورته وويل: ته چاره بيرته يوسه او يو لوبښی راوړه چې دغه ميړه پکې ولوشم هغه په تعجب سره وويل: دا ميړه زړه، مريضه او وچه ده شيدي نه کوي، رسول الله ﷺ ورته وويل: ته ولاړ شه لوبښی راوړه هغه بيرته ولاړی مور ته يې قصه وکړه هغې هم تعجب وکړ، چې دا څرنکه خلک دي له وچې ميړې د شيديو طمع کوي خو هغه ځوان لوبښی راوړ، بيا رسول الله ﷺ بسم الله الرحمن الرحيم وويل: د ميړې غولانځه باندې يې لاسونه مبارک ووهل د ميړې غولانځه کې شيدي پيدا شوې رسول الله ﷺ هغه لوبښي کې شيدي را ولوشلې هغه ځوان دوی ته کتل چې دا څه رقم برکتی انسان دی وچه ميړه کې يې شيدي پيدا کړې لوبښی چې ډک شو رسول الله ﷺ هغه ځوان ته وويل: دا يوسه چې مور دې وڅښي او ته بل لوبښی راوړه هغه ولاړی مور ته يې شيدي ور کړې، هغه هم حيرانه شوه بل لوبښی يې ورکړ، بيا رسول الله ﷺ همدا سې لوبښي را غوښتل تر هغه چې هغه مور او زوی په شيديو ماړه شول. بيا دوی څلورو کسانو هم وڅښلې تر هغه چې دوی هم ماړه شول بيا يې هغې ښځې ته دعا وکړه سهار ترې بيا را روان شول.

د دې ښځې نور معلومات دا دي چې الله جل جلاله يې مال کې برکت واچولو مالداري يې زياته شوه تر هغه چې يوه برخه يې مدينې منورې ته د خرڅلاؤ له پاره راوستله، نو ابوبکر رضي الله عنه بازار کې روان ؤ چې هغه ځوان يې وليد، مور ته يې رغ وکړ: چې مورې هغه سپړی خو دغه دی چې زمونږ خيمو

*** د ابوبکر صدیق رضي الله عنه مبارک سيرت ***

ته دهغه برکتی سړي سره راغلی ؤ ، هغې ورته او از وکړې ، ابوبکر رضي الله عنه هم وپيژندل ورغی هغې بنځې ورته وويل: ستاسو په دعا خو زموږ مالداري زياته شوه ، خو هغه برکتی سړی چيرې دی؟ ابوبکر رضي الله عنه ورته وويل: ته هغه پيژنې چې څوک ؤ؟ هغې وويل: نه! نو ابوبکر رضي الله عنه ورته وويل: هغه خو زموږ رسول ﷺ دی نو هغې ورته وويل: موږ يوڅه (وروله) بيا ابوبکر رضي الله عنه رسول الله ﷺ ته بوتلل هغوی ايمان راوړ او رسول الله ﷺ ورته دوه غلامان او نور شيان ورکړل او بڼه عزت يې ورکړ.

بيا هغې بنځې رسول الله ﷺ ته وويل: کله چې تاسو رخصت شوی بيا نور څوانان راغلل چې زيات قهریدلي وه ستاسو پوښتنه يې وکړه خو ما ورته وويل: دلته څوک نه دي راغلي خو ما به هميشه فکر کاوه چې دغه لار کې موږ ته بادشاهان هم ميلمانه شوي دي خو ستا په شان برکت والا مونه وه ليدلي:

د سفر سلسله جاري ده د سراقه ابن مالک قصه به ولولئ.

د ابوبکر صدیق بن ابو قحافه رضي الله عنه د سيرت مبارک (۱۰) برخه.

سيرت ابن هشام او تفسير ابن کثير.

د ابوبکر رضي الله عنه څخه روايت کړې دی ، کله چې موږ څلور کسان د هجرت په دوهمه ورځ روان شولو موږ هيچا تعقيب نه کړو تر هغې چې سراقه ابن مالک المدلجي رضي الله عنهما را پسې را ورسيد ، کله چې ما وليد هغه په آس موږ پسې را روان دی نو رسول الله ﷺ ته مې وويل: څوک را پسې را روان دی ، نو رسول الله ﷺ راته وويل: مه ويريږه ، ما ورته وويل: ما سره ستا فکر دی په خپل ځان نه يم ، رسول الله ﷺ وويل: الله جل جلاله به يې دفع کړي تر هغې چې هغه بلکل را نژدې شو.

• وقال الحافظ أبو بكر البزار: حدثنا محمد بن معمر ، حدثنا يعقوب بن محمد ، حدثنا عبد الرحمن بن عتبة ، بن عبد الرحمن بن جابر بن عبد الله ، ثنا أبي عن أبيه عن جابر قال لما خرج رسول الله ﷺ وأبو بكر مهاجرين فدخلا الغار ، إذا في الغار جحر فألقمه أبو بكر عقبيه حتى أصبح مخافة أن يخرج علي رسول الله ﷺ منه شيء ، فأقاما في الغار ثلاث ليال ثم خرجا حتى نزلنا بخيمات أم معبد فأرسلت إليه أم معبد أني أرى وجوها حسنا ، وإن الحي أقوى علي كرامتك مني ، فلما أمسوا عندها بعثت مع ابن لها صغير يشفرة وشاة ، فقال رسول الله ﷺ «أردد الشفرة وهات لنا فرقا» يعني القدر ، فأرسلت إليه أن لا تبني فيها ولا ولد ، قال «هات لنا فرقا» فجاءت بفرق فضرب ظهرها فاجترت ودرت فحلب فملا القدر فشرب وسقى أبا بكر ، ثم حلب فبعثت إليه أم معبد ، ثم قال البزار: لا نعلمه يروى إلا بهذا الإسناد ، وعبد الرحمن بن عتبة لا نعلم أحدا حدث عنه إلا يعقوب بن محمد وإن كان معروفا في النسب ، وروى الحافظ البيهقي من حديث يحيى بن زكريا بن أبي زائدة ، حدثنا محمد بن عبد الرحمن بن أبي ليلى ، ثنا عبد الرحمن بن الأسيهاني ، سمعت عبد الرحمن بن أبي ليلى عن أبي بكر الصديق رضي الله عنه ، قال خرجت مع رسول الله ﷺ من مكة فاتنينا إلى حي من أحياء العرب ، فنظر رسول الله ﷺ إلى بيت منتحيا فقصد إليه ، فلما نزلنا لم يكن فيه إلا امرأة فقالت يا عبد الله إنما أنا امرأة وليس معي أحد ، فعليكما عظيم الحي إن أردتم القرى ، قال فلم يجوها وذلك عند المساء ، فجاء ابن لها بأعز لها يسوقها ، فقالت يا بني انطلق بهذه العنز والشفرة إلى هذين الرجلين فقل لهما تقول لكما أمي ، أذبحا هذه وكلا وأطعما ، فلما جاء قال له النبي ﷺ «انطلق بالشفرة وجنني بالقدر» ، قال إنها قد عزبت وليس بها لبن ، قال «انطلق» ، فجاء بقدر فمسح النبي ﷺ ضرعها ، ثم حلب حتى ملا القدر ، ثم قال «انطلق به إلى أمك» ، فشربت حتى رويت ، ثم جاء به فقال «انطلق بهذه وجنني بأخرى» ، ففعل بها كذلك ثم سقى أبا بكر ، ثم جاء بأخرى ففعل بها كذلك ، ثم شرب النبي ﷺ ، فبينا ليلتنا ، ثم انطلقنا ، فكانت تسميه المبارك ، وكثرت عنهما حتى جلبت جلبا إلى المدينة ، فمر أبو بكر فرأى ابنها فعرفه ، فقال يا أمه هذا الرجل الذي كان مع المبارك ، فقامت إليه فقالت يا عبد الله من الرجل الذي كان معك؟ قال أو ما تدرين من هو؟ قالت لا قال هو نبي الله قالته فأسد خلفي عليه قال فأدخلها فطعمها رسول الله ﷺ وأعطاهما - زاد ابن عبدان في روايته - قالت فدلتني عليه فانطلقت معي وأهدت لرسول الله ﷺ شيئا من أقط ومنتاع الأعراب قال فكساها وأعطاهما ، قال ولا أعلمه إلا قال وأسلمت ، إسناد حسن وقال البيهقي: هذه القصة شبيهة بقصة أم معبد ، والظاهر أنها هي والله أعلم ، وقال البيهقي أخبرنا أبو عبد الله الحافظ ، وأبو بكر أحمد بن الحسن القاضي قال ثنا أبو العباس الأصم ، ثنا الحسن بن مكرم ، حدثني أبو أحمد بشر بن محمد السكري ، ثنا عبد الملك بن وهب المذحجي ، ثنا أبا جبر بن الصباح عن أبي معبد الخزاعي أن رسول الله ﷺ خرج ليلة هاجر من مكة إلى المدينة هو وأبو بكر وعامر بن فهيرة مولى أبي بكر ولدهم عبد الله بن أريقط الليثي ، فمروا بخيمتي أم معبد الخزاعية ، وكانت أم معبد امرأة برة جلدة تحبتي وتجلس ببيتها الخيمة فتطعم وتسقي ، فسألوها هل عندها لحم أو لبن يشترونه منها؟ فلم يجدوا عندها شيء من ذلك ، وقالت لو كان عندنا شيء ما أعوذكم القرى ، وإذا القوم يرملون مستنون فنظر رسول الله ﷺ فإذا شاة في كسر خيمتها ، فقال «ما هذه الشاة يا أم معبد» ، فقالت شاة خلفها الجهد عن الغنم ، قال «فهل بها من لبن» ، قالت هي أجهد من ذلك ، قال: «تأذنين لي أن أحلبها» ، قالت إن كان بها حلب فاحلبها ، فدعا رسول الله ﷺ بالشاة فمسحها وذكر اسم الله ، ومسح ضرعها وذكر اسم الله ، ودعا بانها لها يربض الرهط فتفاجت واجترت فحلب فيها تجعا حتى ملأه فسقاها وسقى أصحابه فشربوها عللا بعد نهل ، حتى إذا رويوا شرب آخرهم وقال «ساقى القوم آخرهم» ، ثم حلب فيه ثانيا عودا على بده ففصاده عندها ثم ارتحلوا ، قال فقلنا لبت أن جاء زوجها أبو معبد يسوق أعنزنا عجا فبا يتساولن هزلي لا نقبي بهن ، مخهن قليل فلما رأى اللبن عجب وقال من أين هذا اللبن يا أم معبد ، ولا حلوبة في البيت والشاة عازب؟ فقال حارجل مبارك فدعا لها ، بالبركة ، قال - يعني عبد الملك بن وهب - فبلغني أن أبا معبد أسلم وهاجر إلى النبي ﷺ ، وهكذا روى الحافظ أبو نعيم من طريق عبد الملك بن وهب المذحجي فذكر مثله سواء وزاد في آخره قال عبد الملك ، بلغني أن أبا معبد هاجر وأسلمت ولحقت برسول الله ﷺ ، والله أعلم.

نور تفصيل په خپله د سراقه ابن مالک رضي الله عنه څخه.

سراقه ابن مالک المدلجي رضي الله عنهما فرمايي: چې قريشو انعام وټاکو، چې هر چا د محمد ﷺ سر راوړ، يا يې ژوندی را وست، نو سل ۱۰۰ سل او نښان او نور مال به ورکوو. نو مونږ د خپل قوم بني مدلج په يوه غونډه کې و چې يو نفر راغی هغه وويل: تا ته خو انعام معلوم دی؟ چې هر چا محمد ﷺ ووژلو يا يې ژوندی را وست؛ نو هغه ته دا انعام ورکول کيږي، خو اوس ما ته يو څه خلک په مخه راغلل هغوی مې لاره کې وليدل کيدای شي محمد ﷺ او ملگری يې وي، نو ما فکر وکړی چې ته خو ښه تکړه مضبوط آس لري ښه غشي ويشتونکی او توره چلوونکی يې، ډير ښه چانس دی بايد دغه انعام وگټې او انعام هم بيخي زيات ؤ، نو لږ صبر مې وکړ، تر هغه چې د قوم فکر بل طرف ته ولاړ شي ورته مې وويل: نه هغوی نه دي د فلاني قوم او نښان نادرکه شوي دي په هغو پسې گرځي، کله چې مې د قوم خلکو پام بدل کړ هغوی په بله خبره لگيا شول زه ترې را ووتلم، او خپلې وينځې ته مې وويل: زما آس تيار کړه هغې آس تيار کړ او ما په غشو فال ونيولو، هغه سم را ووت، نيزه مې مځکه کې ښخه کړه هغه هم سمه را ووتله نو پوه شوم چې کامياب يم نو په آس سپور شوم او آس مې وځغلولو تر هغه چې دوهمه ورځ مې څوک په نظر راغله چې روان دي زه گړندی شوم ځان مې ور ورساوه خو رسول الله ﷺ شاته نه راکتل فقط ابوبکر رضي الله عنه راته کتل کله چې يو گز په اندازه ورنژدې شوم د آس لاسونه يا مخکينی پښې په مځکه کې (ننوتلې) ښخې شوې آس تر سينه پکې پټه شوه ترې وغورځيدلم زه را پورته شوم نيزه مې را ويستله خو لاس مې شل شو،

نو زه پوه شوم چې دا د محمد ﷺ برکت دی ښه مې ور باندي وکړ، چې دعا راته وکړه چې آس مې خلاص شي زه به بيرته وگرځم او مقابل کې به د هغه چا سترگې رنډې کړم چې په تاسو پسې را روان وي يعنې زه به ورته ووايم: ما په دغه لار ولټول تر مدينې پورې په دغه لار نشته، بيا رسول الله ﷺ دعا وکړه زما آس مځکې پريښود کله چې ما مځکې ته وکتل له هغه ځايه چې د آس پښې پکې ښخې شوې وې د لوگي په شان دود اسمان ته پورته شو،

زما زړه کې بيد او نښانو طمع پيدا شوه بيا مې تورې ته لاس کړ بيا مې لاس شل شو، درې ځله ما دغه غلط حرکت وکړ؛ خو کامياب نه شوم بيا مې ورته وويل: ماته دعاء وکړه زما ټول سامان تاسو واخلي فقط چې زه بچ شم، هغوی وفرمايل: مونږ ته ستا د سامان ضرورت نشته.

بيا مې ورسره کلکه وعده وکړه او زما لاس روغ شو،

بيا رسول الله ﷺ راته وفرمايل: هغه وخت به ته څومره خوشحاله وې چې د کسري د لاسونو بنگرې لاسونو کې واچوي تر غاړې دې ورسپري او د سرو زرو واسکت و غونډې او تاج يې په سر کيږدې، نو ما ورته وويل: زه او د کسري د لاس د سرو زرو بنگرې، تاج او د زغرو په شان د سرو زرو واسکت، عجيبه خبره ده؟

نو رسول الله ﷺ وفرمايل: هو همداسې به کيږي، نو زه پوه شوم چې د ده خبره رښتيا کيدونکې ده نو ورته مې وويل: ماته امن را کولای شئ که زه وغواړم بيا تاسو ته بې له ويرې راشم؟ نو رسول الله ﷺ وويل: هو بيا يې د عامر بن فهيره غلام په واسطه په پوستکي يو د امن ليک راته وليکی، بيا زه

بیرته را ستون شوم خپله وعده مې پوره کړه هر شوک به چې مخې ته راغی ما به ورته ویل: چې دغه لار ما ټوله ولټوله هیڅوک نشته ځانونه مه ستړي کوی، نو ابو جهل خبر شو چې سراقه ابن مالک وایي: ځانونه مه ستړي کوی هغوی مدینې منورې ته ورسیدل نو زه یې ملامت کړم چې له تا څخه ولې بچ شول؟

د سراقه ابن مالک اسلام به د هغه په سیرت کې بیان شي.
د رسول الله ﷺ او ابوبکر رضي الله عنه د هجرت لړۍ دوام لري،

د ابوبکر صدیق بن ابو قحافه رضي الله عنه د سيرت مبارک (۱۱) برخه.

أبو بکر رضي الله عنه په ټولو غزاګانو کې شریک شوی دی، خود هجرت په دوهم کال چې د بدر غزا پېښه شوه خپله بهادري یې وښودله. کله چې د ابو سفیان قافله بچ شوه او مکې مکرمې ته ورسیدله او له مکې مکرمې سرکشه مشرکین د بدر بن مغیره کوهي ته راغلل اګر چې مسلمانان جنګ ته نه وه راوتلي، خو کافران جنګ ته راغلل او ابو جهل قسم کړی وو، چې دلته به درې ورځې شراب او کباب خوري ډمې به ګډوي، نور رسول الله ﷺ هم صحابه کرام را جمع کړل چې مشوره وکړي چې څه وکړي ځکه چې مسلمانان ۳۱۳ کسان او کافران بیخي زیات وه، نو تر ټولو لومړی ابوبکر رضي الله عنه پورته شو او په ډاډه زړه یې د مقابلې کولو وعده وکړه، بیا ورپسې عمر ابن الخطاب رضي الله عنه پورته شو هغه هم حوصله ورزیاته کړه، بیا په دغه غزوه کې د ابوبکر رضي الله عنه زوی عبد الرحمن رضي الله عنه هم د کافرانو په صف کې موجود ؤ کله چې مسلمان شونو خپل پلار ابوبکر رضي الله عنه ته یې وویل: د بدر غزوه کې زما د تورې وارته برابر شوی وي خو مخه مې درکړه ومې نه وهلې، نو ابوبکر رضي الله عنه ورته وویل: قسم دی که ما لیدلی وای نو ما به هیڅکله نه وای پرینسی ځکه ماته اسلام له رشتې زیات محبوب دی. کله چې بنو نضیر تسلیم شول او د احد غزوه پېښه شوه او او ازه ګډه شوه چې نعوذ بالله رسول الله ﷺ شهید شوی نو ابوبکر رضي الله عنه د کفارو په صفونو کې دننه شو او ویي ویل: چې نور نو ژوند هیش

* ابن هشام واپښ کثیر و غیرهم أن سراقه بن مالک، وهو فارس من بني مدلج، كان في بعض قومه قريباً من مكة، فإذا برجل يدخل عليهم، ويذبح فيهم نياً الجائزة، فما كاد سراقه يسمع بالنوق المثة حتى اشتد حرصه عليها، ولكنه كان ذكياً، فضيظ نفسه ولم ينطق بكلمة، وقبل أن ينهض من مجلسه، دخل رجل يقول لقد مر بي الآن ثلاثة رجال وإنسي لأظنهم محمد أو أبا بكر ودليلهما فقال سراقه إنهم بنو فلان مضوا يبحثون عن ناقة لهم أضلوها يريد أن يصرف الناس عن هذه الجائزة، فقال الرجل لعلمهم كذلك. مكث سراقه قليلاً حتى دخل القوم في حديث آخر وانسل من بينهم، وأسرع وليس درعه وتقلد سلاحه، واعتلى فرسه وانطلق ليدرك محمد صلى الله عليه وسلم، ومضى، ولكنه ما لبث أن عثرت فرسه، وهم بالرجوع وما زاره إلا طمعه في النوق، فلم يبتعد كثيراً حتى أبصر النبي فمد يده إلى قوسه، ولكن يده جمدت في مكانها ثم غاصت قوائمه فرسه في الأرض، فمدفح الفرس، فإذا هي قد غاصت ثانية، فالتفت إلى النبي صلى الله عليه وسلم وصاحبه، وقال ادعوا لي ريكما أن يطلق قوائمه فرسي ولكما علي أن أكف عنكما فدعا له النبي فأطلق الله له قوائمه فرسه. تذکر سراقه المثة ناقة، فتركت أطعامه من جديد، فدفع فرسه نحوهما فغاصت قوائمه أكثر، فاستغاث للمرة الثانية، وقال إليكما زادي ومتاعبي وسلاحي ولكما علي عهد الله أن أردد عنكما من ورانتي من الناس، فقالوا لا حاجة لنا بزيادةك ومتاعك، ولكن رد عنا الناس ثم دعا له النبي فانطقت فرسه، فلما هم بالعودة ناداهما قائلاً والله لا يأتيكما مني شيء، تکرهانه، فقال له النبي صلى الله عليه وسلم «ما تبغني مناء»، فقال والله يا محمد إنني لأعلم أنه سيظهر دينك ويعلمو أمرک فعاهدني إذا أتيتک في ملکک أن تکرمني، واکتب لي بذلك، أريد کتاب أمان، فأمر عامر بن فهيرة فكتب له في رقعة من جلد. ولما هم بالانصراف قال له النبي صلى الله عليه وسلم: «كيف بك يا سراقه إذا لبست سوارتي كسرى»، فقال سراقه كسرى بن هرمز؟ قال الرسول: «نعم كسرى بن هرمز». عاد سراقه فوجد الناس قد أقبلوا ينشدون رسول الله، فقال لهم ارجعوا فقد نفضت الأرض نفصاً بفضاً عنه فلا ترهقوا أنفسكم فيما لا طائل من وراءه، وكتب خبره مع النبي وصاحبه حتى أيقن أهماً بلغا المدينة، وأصبحا في مأمن عند ذلك أذاع الخبر، فلما سمع أبو جهل بخبر سراقه وموقفه وجه له اللوم على تجاوزه.

فایده نہ کوی صفونو کپی یی لار پیدا کولہ او مشرکین یی وھل ترھغہ چپی رسول اللہ ﷺ پہ نظر ورغی چپی د کفارو منع کپی راگیر دی خان یی وور ورساوه بیبا وور پسی ابو عبیدہ ابن الجراح رضی اللہ عنہم، بیبا علی رضی اللہ عنہ بن ابی طالب، بیبا طلحہ بن عبید اللہ رضی اللہ عنہ، زبیر بن عوام رضی اللہ عنہ، عمر ابن الخطاب رضی اللہ عنہ، حارث بن الصمة رضی اللہ عنہ، أبو دجانہ بن سماک رضی اللہ عنہ، او سعد بن ابی وقاص رضی اللہ عنہم وور ورسیدل او رسول اللہ ﷺ یی د مشرکینو خخہ وژغورو.

خلورم ہجری کپی غزوه بنو نضیر او پننٹم ہجری کپی غزوه بن المصطلق کپی ہم شریک و چپی د مهاجرینو بیغ وور سرہ و او د خندق غزوه کپی ہم شریک شوی دی.

شپرم ہجری کپی د حدیبی صلح کپی ہم موجود و، د خیبر پہ غزا کپی ۷ ہجری کپی شریک و، بیبا د نجد علاقہ کپی تہ یوہ دلہ صحابہ رضی اللہ عنہم مجاہدین ہم د ابوبکر رضی اللہ عنہ پہ مشرک تلی و، غزوه بنی فزاز کپی اولنی غزوه و چپی عمومی قوماندہ یی د ابوبکر رضی اللہ عنہ پہ غارہ و،

۷ ہجری کپی قضای عمرہ کپی ہم ابوبکر رضی اللہ عنہ د رسول اللہ ﷺ سرہ موجود و،

۸ ہجری کپی غزوه ذات السلاسل کپی ہم ابوبکر رضی اللہ عنہ موجود و.

بیبا چپی کله قریشود صلحی خلاف کارونہ و کرل او ابو سفیان مدینہ منورہ تہ راغی چپی یو خل بیبا تجدید و کری نو ابوبکر رضی اللہ عنہ ورتہ وویل: قسم دی چپی ستاسی بجی ہم ژوندی وی در سرہ جنگی ہم بہ، کہ رسول اللہ ﷺ راتہ اجازہ ونہ کری ہیخکله بہ دغہ لو ظنامہ در سرہ نو نہ کری، بیبا د مکہ مکرمہ فتح کپی ابوبکر رضی اللہ عنہ لہ رسول اللہ ﷺ بلکل نہ جدا کیدہ، ترھغہ چپی پورہ امن شو بیبا ولاړ او پلاری یی لہ لاسہ نیولی و، رسول اللہ ﷺ تہ یی حاضر کری او مسلمان شو، بیبا د حنین غزوه ۸ ہجری کپی د ابوبکر رضی اللہ عنہ پہ برکت وشوہ- بیبا چپی د تبوک غزوه کیدلہ نو تر تولو اول د جہاد لہ پارہ د کور تلو سامان ابوبکر رضی اللہ عنہ راوړ او کله چپی بیبا سپہ سالارانو تہ بیرغونہ و رکول کیدل تر تولو غت او لوی بیغ ابوبکر رضی اللہ عنہ تہ و رکول شوی و.

۹ نهم ہجری کپی رسول اللہ ﷺ د حاجیانو مشری د ابوبکر رضی اللہ عنہ پہ غارہ اچولی و.

بیبا د رسول اللہ ﷺ اخیر حج چپی حجة الوداع ورتہ وایسی ۱۰ ہجری کپی ہغہ کپی ہم ابوبکر رضی اللہ عنہ رسول اللہ ﷺ سرہ موجود و.

* شہد ابو بکر مع النبي محمد غزوة بدر والمجاهد كلها، ولم يفتة منها مشهد، فقد شارك أبو بكر في غزوة بدر سنة 2هـ، وكانت له فيها مواقف مشهورة، فلما بلغ النبي محمد أنحاء القافلة وإصرار زعماء مكة على قتال النبي، استشار أصحابه في الأمر، فقام أبو بكر أولاً فقال وأحسن، ثم قام عمر بن الخطاب فقال وأحسن وقد ظهرت من أبي بكر شجاعة وبسالة، وقد شارك ابنه عبد الرحمن في هذه المعركة مع المشركين، فلما أسلم قال لأبييه «لقد أهدت لي (أي ظهرت أمامي) يوم بدر، فملت عنك ولم أقتلك»، فقال له أبو بكر: «لو أهدت لي لم أصل عنك»، رسم من القرن الرابع عشر يظهر استسلام بني النضير للمسلمين، وشهد أبو بكر غزوة أحد سنة 3هـ، ولما تفرق المسلمون من حول النبي محمد، وتبعثر الصحابة في أرجاء الميدان، وشاع أن الرسول محمد أقد قُتل، شق أبو بكر الصفوف، وكان أول من وصل إلى الرسول محمد، وقد اجتمع إلى الرسول محمد آنذاك كل من أبو بكر، وأبو عبيدة بن الجراح، وعلي بن أبي طالب، وطلحة بن عبيد الله، والزبير بن العوام، وعمر بن الخطاب، والحارث بن الصمة، وأبو دجانة، وسعد بن أبي وقاص، وغيرهم، وشهد أبو بكر غزوة بني النضير سنة 4هـ، وغزوة بني المصطلق سنة 5هـ، وكانت معه فيها راية المهاجرين، وشهد غزوة الخندق سنة 5هـ، وغزوة بني قريظة سنة 5هـ، وكان فيهما مرافقاً للنبي محمد، كما شهد صلح الحديبية سنة 6هـ، وشهد غزوة خیبر سنة 7هـ، وكان أول قائد يرسله النبي محمد، كما شهد سرية نجد، وكان الأمير على المسلمين فيها، وكان الأمير على المسلمين في غزوة بني فزارة أيضاً، وكان أبو بكر من المسلمين الذين ذهبوا مع الرسول محمد ليعتمروا عمرة القضاء سنة 7هـ، كما شهد سرية ذات السلاسل سنة 8هـ ولما تقضت قريش صلح الحديبية، وتجهز النبي محمد مع صحابته للخروج إلى مكة، خرج أبو سفیان بن حرب من مكة إلى الرسول محمد فقال «يا محمد، أشده العقد، وزدنا في المدة»، فقال النبي محمد: «ولذلك قدمت؟ هل كان من حدث قبلكم؟»، فقال: «معاذ الله، نحن على عهدنا وصلحنا يوم الدينة لا نغیر ولا نبذل»، فخرج من عند النبي محمد يقصد مقابلة الصحابة، فطلب من أبي بكر أن يجده العقد ويريدهم في المدة، فقال أبو بكر: «جوارى في جوار رسول الله والله لو وجدت الذر تقالكم لأغتنها عليكم»، ولما دخل النبي محمد مكة في عام الفتح سنة 8هـ، كان أبو بكر بجانبه، وقد تمت التعمية على أبي بكر في ذلك الوقت بإسلام أبيه أبي قحافة وشهد أبو بكر غزوة حنين سنة 8هـ، وكانت قد صيرت مع النبي فتنة من الصحابة يتقدمهم أبو بكر، ثم انتصروا بعد ذلك، كما شهد أبو بكر غزوة تبوك، ولما اختار الرسول الأمراء والقادة وعقد الألية والرايات لهم، أعطى لواء الأعظم لأبي بكر، وحث الرسول محمد الصحابة في غزوة تبوك على الإنفاق، فأفق كل حسب قدرته، وكان عثمان بن عفان أكثر من أنفق في هذه الغزوة وقد قال عمر بن الخطاب في ذلك: أمرنا رسول الله يوم أن نتصدق، فوافق ذلك ما لا عندني، فقلت: «اليوم أسبق أبنا بكر من سبقته يومها»، فجئت بنصف مالي، فقال رسول الله ﷺ «ما أبقيت لأهلك؟»، قال «أبقيت لهم الله ورسوله»، قلت: «لا أسألك إلى شيء أبدا»، وفي سنة 9هـ، أرسل النبي محمد أبنا بكر أميراً على الحج، فخرج أبو بكر أميراً بركب الحجيج، كما شهد أبو بكر حجة الوداع سنة 10 هجری، سیرت ابن هشام غزوة ابوبکر الصديق

د ابوبکر صدیق رضي الله عنه د سيرت مبارک (۱۲) برخه.

کله چې رسول الله ﷺ مریض شو د صفر د میاشتې اخیره وه دغه وخت کې رسول الله ﷺ اسامة ابن زید رضي الله عنه د نورو صحابه کرامو سره فلسطین ته د لیرلو امر وکړ، چې رومیانو سره غزا وکړي، خو صحابه کرام په دې وجه زړه نازړه کیدل ځکه چې رسول الله ﷺ به یوه ورځ کې څو ځله له دردونو بې هوشه کیده، یوه ورځ رسول الله ﷺ خطبه وویل هغه خطبه کې وفرمایل: چې الله جل جلاله و خپل بنده ته اختیار وکړي چې دنیا خونبوي که اخرت ته سفر کول، نو ابوبکر رضي الله عنه په ژړا شوزیات یې وژړل، نو ابو سعید الخدری رضي الله عنه فرمایي: مونږ د ابوبکر رضي الله عنه په ژړا تعجب کې شولو چې خطبه کې یو د خیر سړی ذکر شوی نو ابوبکر رضي الله عنه ولې ژاړي؟

لیکن ابوبکر رضي الله عنه زموږ څخه زیات عالم و هغه پوهیده، چې هغه بنده پخپله رسول الله ﷺ و، بیا رسول الله ﷺ وفرمایل: ابوبکر رضي الله عنه یواځینی شخص دی چې هم ځان او هم مال زما څخه قربان کړی دی.

که چیرې ماته د خلیل یا دوست نیولو غیر له الله جل جلاله، اجازه وای ما به ابوبکر رضي الله عنه په دوستۍ نیولی وای لیکن مسلمانان وروڼه دي.

بیا یې امر وکړ، چې مسجد طرف ته چې د هر صحابي رضي الله عنه دروازه راوتلې وي هغه دې بنده کړل شي فقط د ابوبکر رضي الله عنه د کور دروازه دې پریښودل شي.

أم المؤمنین عایشه رضي الله عنها فرمایي: کله چې ربیع الاول میاشت کې د رسول الله ﷺ حالت زیات خراب شو نو ماته یې وویل: چې پلار دې ابوبکر رضي الله عنه او ورور دې را وغواړه، چې یو لیک ورته لیکم ځکه چې بیا به هر څوک وایي چې زه د امامت زیات حقدار یم، بیا یې نور هم حالت خراب شو بیا یې وفرمایل: ابوبکر رضي الله عنه را وغواړه!

چې خلکو ته لمونځ وکړي نو ما ورته وویل: هغه له زړه کمزوره دی ستا په ځای د دریدلو طاقت نه لري، عمر ابن الخطاب رضي الله عنه را وغواړه د هغه زړه قوي دی، خو رسول الله ﷺ بیا بیا راته وویل: چې ابوبکر رضي الله عنه را وغواړه، بیا چې بلال اذان وکړ؛ نو رسول الله ﷺ وفرمایل: ابوبکر رضي الله عنه ته وواياست چې لمونځ وکړي، خلکو بیا ورته وویل: د هغه زړه کمزوره دی طاقت به ونه لري اخیر کې رسول الله ﷺ وویل: تاسو د یوسف علیه السلام د وروڼو په شان یاست ابوبکر رضي الله عنه دې لمونځ وکړي، نو ابوبکر رضي الله عنه لمونځ ته وړاندې شو دغه وخت کې د رسول الله ﷺ وجود مبارک لږ په آرام شو، علي رضي الله عنه او عباس رضي الله عنه ته یې وویل: ما مسجد ته ورسوی هغوی دواړه ترینه یو طرف او بل طرف ته شول د رسول الله ﷺ لاسونه مبارک یې په اوږو واچول پښې مبارکې یې له درده ځان پسې را کارلې، کله چې مسجد ته داخل شو نو ابوبکر رضي الله عنه پوه شو هغه د وروسته کیدلو کوشش وکړ؛ خو رسول الله ﷺ ورته اشاره وکړه چې مه وروسته کیره بیا رسول الله ﷺ د ابوبکر رضي الله عنه ښي خواته کښیناست او لمونځ یې پوره کړو.

کله چې د ربیع الاول یوولس ورځې پوره شوې؛ نو د سهار لمونځ ته ووت صحابه کرام زیات خوشحاله شول له لمونځ وروسته بیرته د عایشې رضي الله عنها کور ته راغی او د هغې په غیږ کې

*** د ابوبکر صدیق رضي الله عنه مبارک سيرت ***

يې سر کيښود او دا الفاظ يې وويل: بلکې پورته د الله جل جلاله ملاقات مې خوښ دي او خپل روح يې الله جل جلاله ته وسپاره او رحلت يې وکړي.
 إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ.

د ابوبکر صدیق رضي الله عنه د سيرت مبارک (۱۳) برخه.

د ابوبکر رضي الله عنه د خلافت موضوع.

کله چې ابوبکر رضي الله عنه د رسول الله ﷺ په وفات خبر شوی راغی د رسول الله ﷺ مخ مبارک باندي خادر پروت و هغه يې پورته کړ په مخ او تندي يې ټکل کړ، بيا يې وويل: زما مور او پلار در خښه قربان شه، الله جل جلاله دې در باندي رحم وکړي ژوند دې هم د خير او برکتونو ډک و وفات دې هم له خير، برکت او حکمت ډک دی.

کله چې رسول الله ﷺ وفات شو نو د عمر ابن الخطاب رضي الله عنه دماغ له زيات خفگانه کار پريښود، توره يې په لاس کې واخسته مسجد کې ودرید او اعلان يې وکړ چې محمد ﷺ وفات شوی نه دی بيرته راځي که هر چا وويل چې وفات شوی دی نولاسونه او پښې به يې غوخ کړم، د عمر رضي الله عنه دغه خبر ابوبکر رضي الله عنه ته ورسيد هغه په منډه مسجد نبوي ﷺ ته راغی، عمر ابن الخطاب رضي الله عنه ته يې وويل: کښينه بيا ممبر ته وخت او دا آيات يې تلاوت کړي.

وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَىٰ عَقْبَيْهِ فَلَئِنْ يَضُرَّ اللَّهُ شَيْئًا وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ!

محمد ﷺ وفات شو که چا د محمد ﷺ عبادت کولو، نو هغه وفات شو او که چا د الله جل جلاله عبادت کول هغه نه مړ کيږي.

د آيات ژباړه: محمد ﷺ فقط رسول الله ﷺ و له ده وړاندې نور انبياء هم تير شوي او وفات شوي دي، نو که چيرې رسول الله ﷺ وفات شي يا ووژل شي نو تاسو به بيا له اسلامه شاته کيږي؟ هر هغه څوک چې له اسلامه شاته وگرځي الله جل جلاله ته هيڅ نقصان نه شي رسولاى او شکر کوونکو ته به الله جل جلاله نيکه بدله ورکړي.

• ربيع الأول سنة 11 هـ، الموافق 8 يونيو سنة 632م وقد تم له ثلاث وستون سنة.

ابتداء مرض النبي محمد الذي توفي فيه في أواخر شهر صفر سنة 11 هـ بعد أن أمر أسامة بن زيد بالمسير إلى أرض فلسطين، لمحاربة الروم، فاستبسط الناس في الخروج لوجه النبي محمد ﷺ، وكان من شدة وجعه أن كان يغمى عليه في اليوم الواحد مرات عديدة، وفي أحد الأيام، خطب النبي محمد ﷺ الناس وقال «إن الله خير عبد أبين الدنيا وبين ما عنده، فاختار ذلك العبد ما عند الله، فبكى أبو بكر ﷺ، قال أبو سعيد الخدري ﷺ: فوجدنا لكانه أن يخبر رسول الله ﷺ عن عيد خيبر، فكان رسول الله ﷺ هو المُخَيَّب، وكان أبو بكر أعلمنا، فقال رسول الله ﷺ: «إن من أمن الناس علي في صحبته وماله أبى بكر ﷺ، ولو كنت متخذاً خليلاً غير ربي لانخذت أبى بكر ﷺ، ولكن أخوة الإسلام ومودته، لا يبقين في المسجد باب إلا سد إلا أبى بكر ﷺ»، وقالت السيدة عائشة ﷺ: قال لي رسول الله ﷺ في مرضه «ادعي لي أبى بكر ﷺ، وأحباك، حتى أكتب كتاباً، فباني أخاف أن يتغنى مستمن ويقول قائل أنا أولى، وبأبي الله والمؤمنون إلا أبى بكر ﷺ، ولما نفل علي النبي محمد ﷺ المرض، أمر أبى بكر ﷺ أن يصلي بالناس، قالت السيدة عائشة ﷺ: لما مرض النبي ﷺ مرضه الذي مات فيه حضرت الصلاة فأذن بلال، فقال «مرؤا أبى بكر ﷺ فليصل بالناس»، فقيل له «إن أبى بكر ﷺ رجل أسياف (أي رقيق القلب)، إذا قام مقامك لم يستطع أن يصلي بالناس»، وأعاد فأعادوا له فأعاد الثالثة، فقال «إنك صواحب يوسف، مرؤا أبى بكر ﷺ فليصل بالناس»، فخرج أبو بكر ﷺ، فوجد النبي ﷺ في نفسه خفة، فخرج يهادى بين رجلين كأنه أنظر إلى رجليه تخطان من الوجع، فأراد أبو بكر ﷺ أن يتأخر، فأوما إليه النبي ﷺ أن مكانك، ثم أتى به حتى جلس إلى جنبه، ولما كان يوم الاثنين الذي توفي فيه، بعد ثلاثة عشر يوماً على مرضه، خرج إلى الناس وهم يصلون الصبح ففرحوا به، ثم رجع فاضطجع في حجر عائشة بنت أبى بكر ﷺ، فتوفي وهو يقول «بلى الرفيق الأعلى من الجنة»، وكان ذلك ضحى يوم الاثنين ربيع الأول سنة 11 هـ، الموافق 8 يونيو سنة 632م وقد تم له ثلاث وستون سنة.

*** د ابوبکر صدیق رضي الله عنه مبارک سيرت ***

عمر ابن الخطاب رضي الله عنه فرمايې: تر دغه وخت پورې زما د ماغو کار نه کولو کله چې ابوبکر رضي الله عنه دغه پورته ايات تلاوت کړې، ما داسې گڼله چې دغه ايات اوس نازل شو، ايله مي اوس د ماغو کار وړ باندي وکړې، الله جل جلاله مونږ ته له وړاندي خبر را کړې و.

د رسول الله ﷺ د وفات خبر سره سم 11 ربيع الاول 11 هجري ق باندي انصار سقيفه بني ساعده خای کې سره راغونډ شول هغوی فکر کولو، چې مهاجرين خو لږ دي نو خليفه بايد د دوی څخه وټاکل شي، بحث يې وکړې، بيا يې د خزرج د قوم مشر سعد بن عباد ته اشاره وکړه چې ته بايد خليفه شي.

دغه وخت کې مهاجرين ټول مسجد نبوی ﷺ کې د خلافت د موضوع له پاره را ټول شوي وه هغوی فيصله وکړه چې مونږ بايد انصار وروڼه اعتماد کې واخلو او هلته ورشو نو په همدې نيت راووتل، د عمر ابن الخطاب رضي الله عنه څخه روايت دی: چې ما وويل راځئ چې انصارو ته ورشو نو لاره کې يو صحابي مخې ته راغی هغه وويل: مهاجرو وروڼو چيرې روان ياست؟ مونږ ورته وويل: انصارو ته ورځو! هغه وويل: مه ورځئ او خپل کار خلاص کړئ خليفه وټاکئ هغوی سره راغونډ دي خپل مشر ټاکي تاسو بېرته وکړئ؛ نو ما ورته وويل: قسم دی چې خامخا به ورځو بيا مي يو څو نرمې او خوږې خبرې ځان سره جوړې کړلې چې په دغه خبرو به انصار راضي کړم.

کله چې انصارو ته ورورسيدلو نو يو تن کت کې پروت و سخت مريض و مونږ پوښتنه وکړه چې دا څوک دی؟ هغوی وويل: دا سعد بن عباد رضي الله عنه دی بيا مونږ کښينا ستلو د انصارو يو نفر خبرې کولې هغه وويل: مونږ د خلافت زيات مستحق يو که مهاجرين وروڼه مونږ ترې محرومي نو ظلم به وي مونږ ډير يو، عمر رضي الله عنه فرمايې: ما غوښتل پورته شم خو ابوبکر رضي الله عنه راته اشاره وکړه چې کښينه.

بيا ابوبکر رضي الله عنه پورته شو هغه خبرې شروع کړې د ابوبکر رضي الله عنه خبرې ټولې زما د زړه خبرې وې او نورې زياتې يې هم خوږې او نرمې او په حقيقت بناء وې، نو بيا ابوبکر رضي الله عنه وفرمايل: چې له عمر رضي الله عنه او ابو عبيده ابن الجراح وړ کسان نه ويښم بيا يې زموږ دواړو لاسونه ونيول او ما غوښتل که چا غير له ابوبکر رضي الله عنه بل څوک خوښ کړې، سر به ترې غوڅ کړم دغه وخت کې او اوزونه او چت شول انصارو وويل: يو تن له انصارو او يو تن له مهاجرينو بايد وټاکل شي.

نو عمر رضي الله عنه فرمايې: ما د ابوبکر رضي الله عنه لاس ونيولو، چې زما بيعت له تا سره دی بل څوک نه منم بيا نورو مهاجرينو هم ور سره بيعت وکړې؛ تر هغه چې انصارو هم بيعت ته زړه ښه کړې، بل روايت کې ذکر شوي دي چې عمر ابن الخطاب رضي الله عنه انصارو ته وويل: وروڼو ايا رسول الله ﷺ د لمونځ د امامت له پاره ابوبکر رضي الله عنه غوره کړی نه و؟ ايا تاسو کې د امامت له پاره څوک له ابوبکر رضي الله عنه وړ شخص و؟ اوس څنکه له ابوبکر رضي الله عنه سرغړونه کوئ؟ نو هغوی ټولو وويل: نعوذ بالله له ابوبکر رضي الله عنه غوره شخص نه لرو بيا ټولو بيعت وکړې اول مهاجرينو بيا انصارو.¹³

¹³ فلما توفي قام عمر بن الخطاب، فقال «والله ما مات رسول الله وليبعثه الله فليقطعن أيدي رجال وأرجلهم»، وجاء أبو بكر مسرعاً فكشف عن وجهه وقبّله، وقال «يا أي أمتي، طبت حياً وميتاً»، ثم خرج وخطب بالناس قائلاً: فقال أبو بكر الصديق «ألمن كان يعبد محمدًا، فإن محمدًا قد مات، ومن كان يعبد الله فإن الله حي لا يموت، وقرأ آية، وما محمد إلا رسول قد خلت من قبله الرسل أفإن مات أو قتل انقلبتم على أعقابكم ومن ينقلب على عقبيه فلن يضر الله شيئاً وسيجزى الله الشاكرين»، لما علم الصحابة بوفاة الرسول

د ابوبکر صدیق رضي الله عنه د سيرت مبارک (۱۴) بر خه.

يو روایت داسې دی: چې ابوبکر رضي الله عنه د بيعت څخه وروسته ممبر ته وخت ټول هغه فضایل يې بيان کړل چې د انصارو په باره کې رسول الله ﷺ ويلي وه يا يې ذکر کړي وو، بيا ابوبکر رضي الله عنه وفرمايل: چې تاسو خو موجود واست چې رسول الله ﷺ وفرمايل: که چيرې ټول خلک يوې وادې يا درې ته ننوځي او فقط انصار بلې ته ننوځي نو زه به د خلکو زياتوالي ته ونه گورم او د انصارو سره به ولاړ شم او انصار به خوښ کړم.

بيا ابوبکر رضي الله عنه وفرمايل: يا سعد بن عباده رضي الله عنه ته خو ناست وې چې رسول الله ﷺ وفرمايل: چې قریش د دين له پاره اميران دي او نور خلک يې معاونين دي او نیک خلک يې نيکانو پسې ځي او بد خلک يا فاجران يې بد عملو پسې روان دي؟

نو سعد بن عباده رضي الله عنه وفرمايل: تا رښتيا وويل تاسو اميران ياست او مونږ مو وزيران يو هېڅ مخالفت به ونه کړو.

بيا ابوبکر رضي الله عنه يو ښايسته خطبه وويله او د خلافت څخه يې عذر وکړ، چې ما مه خليفه کوئ، قسم په الله جل جلاله چې يوه شپه يا ورځ مې يې هم دا فکر نه دی کړی چې زه خليفه دې شم خو تاسو دغه لوی دروند بار را باندي واچولو او نه مې کله د الله جل جلاله څخه پټ يا ښکاره سوال کړی دی چې ماته خلافت يا مشري را کړه، ما خو تاسو ته ور دوه کسان وښودل چې بايد يوله دوی څخه خليفه کړئ (يو عمر ابن الخطاب رضي الله عنه او بل ابو عبیده ابن الجراح رضي الله عنهم) دوی کې يو امير وای او زه به يې وزير وای.

بيا يې وفرمايل: اوس هم درته وایم يو تن مشر کړئ زه به د عام شخص په حيث ورسره همکاري کوم، بيا يو نفر پورته شو هغه وويل: ته د رسول الله ﷺ سره غار شور کې دوهم نفر وې چې قرآن کې ذکر شوی دی مونږ در باندې راضي يو، هېڅوک مخالفت نه کوي،

يو ځل بيا ابوبکر رضي الله عنه وفرمايل: أي خلکو که چيرې چاله وييرې يا شرم بيعت را سره کړي وي پورته شی زه به له خلافت استعفاء وکړم؟

بيا علي رضي الله عنه پورته شو توره يې له تیکي را ويستله وړاندي روان شو تر هغه چې ممبر ته ورسيد يوه پښه يې ممبر باندي کيښودله بله پښه لاندي وه توره يې وځلوله بيا يې وويل: قسم په الله جل جلاله چې نه دي څوک استعفاء ومني او نه به ته استعفاء وکړې ځکه تاسو رسول الله ﷺ په خپل

مجمع، اجتماع الأنصار في سقيفة بني ساعدة في اليوم نفسه، وهو يوم الاثنين 12 ربيع الأول سنة 11 هـ، وتداولوا الأمر بينهم في اختيار من يلي الخلافة من بعده، والتف الأنصار حول زعيم الخزرج سعد بن عبادة، ولما بلغ خبراً اجتماع الأنصار في سقيفة بني ساعدة إلى المهاجرين، وهم مجتمعون مع أبي بكرٍ لترشيح من يتولى الخلافة، قال المهاجرون لبعضهم: اطلقوا بنا إلى إخواننا من الأنصار، فإن لهم في هذا الحق نصيباً، قال عمر بن الخطاب: فانطلقنا نريدكم، فلما دونوا منهم لقينا منهم رجلين صالحين، فذكر ما تمنا عليه القوم، فقالوا: «أين تريدون يا معشر المهاجرين؟» قلنا: «نريد إخواننا هؤلاء من الأنصار»، فقالوا: «عليكم أن لا تقر بهم، اقضوا أمركم»، فقلنا: «والله لنأتيهم»، فانطلقنا حتى أتيناهم في سقيفة بني ساعدة، فإذا رجل مزمّل بين ظهرانيهم، فقلنا: «من هذا؟»، فقالوا: «هذا سعد بن عبادة»، فقلنا: «ما له؟»، قالوا: «يو عك»، فلما جلسنا قليلاً تشهد خطيبهم فأثنى على الله بما هو أهله، ثم قال: «أما بعد، فنحن أنصار الله وكتيبة الإسلام، وأنتم معشر المهاجرين رهط، وقد دفت دافة من قومكم (أي عدد قليل)، فإذا هم يريدون أن يختزلونا من أصلنا وأن يحضنونا من الأمر (أي يخرجونا من أمر الخلافة)، فلما سكت أردت أن أتكلم، وكنت قد زورت مقالة أعجبتني أريد أن أقدمها بين يدي أبي بكرٍ، وكنت أداري منه بعض الحد، فلما أردت أن أتكلم قال أبو بكرٍ: «علي رسلك»، فكرهت أن أغضبه، فتكلم أبو بكرٍ، فكان هو أحلم مني وأوقر، والله ما ترك من كلمة أعجبتني في تزويري إلا قال في بديهته مثلها أو أفضل منها حتى سكت، فقال: «ما ذكرتكم من خير فأنتم له أهل، ولن يعرف هذا الأمر إلا لهذا الحي من قریش، هم أوسط العرب نسباً وداراً، وقد رضيت لكم هذين الرجلين فبايعوا أيهما شئتم»، فأخذ يبيد ويد أبي عبيدة بن الجراح وهو جالس بيننا، فلم أكره مما قال غيرها، والله أن أقدم ففُضرب عنقي لا يقربني ذلك من إثم أحب إلي من أن أناصر على قوم فيهم أبو بكرٍ، اللهم إلا أن تسول إلي نفسي عند الموت شئيتنا لا أجده الآن، فقال قائل من الأنصار: «أنا جدي لها المحكك، وعذيقها المرجب، منّا أمير ومنكم أمير يا معشر قریش»، فكثر اللغظ، وارتفعت الأصوات، حتى فرقت من الاختلاف فقلنا (لأبي بكرٍ): «ابسط يدك»، فبايعته وبايعه المهاجرون، ثم بايعته الأنصار وفي رواية أخرى قال عمر: «يا معشر الأنصار، أنتم تعلمون أن رسول الله قد أمر أبا بكرٍ أن يؤم الناس، فأبكم تطيب نفسه أن يتقدم أبا بكر رضي الله عنه؛ فقالت الأنصار: «عوذ بالله أن نتقدم أبا بكرٍ»

ژوند د لمونځ له پاره وړاندې کړي یاست چې د اسلام دوهم رکن دی نو څوک به وي چې تاسو نورو کارونو کې وروسته کړي؟ نو هم هغه و چې به له کوم اختلاف په یو اتفاق خلیفه وټاکل شو.¹⁴

د ابوبکر صدیق رضی اللہ عنہ د سیرت مبارک (۱۵) برخه.

د ارتداد مهمه برخه

11 هجري شمسي او آلهجري شمسي، او مرتدينو سره د ابوبکر رضي الله عنه سخت مقاومت.

کله چې ابوبکر رضي الله عنه خليفه شو مدينه منوره، مکه مکرمه او طایف په امن کې پاتې شول نورو اکثر و قبایلو کې مرتدين پيدا شول لکه اسود العنسي، مسيلمه الکذاب، طليحه بن خويلد الاسدي، شجاع بنت الحارث التميميه، ذوالتاج بن مالک الازدي.

بعضو فقط لمونځ منلی وو، د زکاۃ څخه يې انکار کولو زکاۃ يې تاوان گڼلی وو او زیاتو خلکو د نبوت درواغجنه دعوه وکړه چې مقابل کې يې ابوبکر رضي الله عنه تکره صحابه کرام رضي الله عنهم (لکه عمر ابن الخطاب رضي الله عنه، علي بن ابي طالب رضي الله عنه، خالد ابن الوليد رضي الله عنه، عکرمة بن ابي جهل، عمرو بن العاص رضي الله عنه، شرحبیل بن الحسنه رضي الله عنه، المهاجر بن ابي اميه رضي الله عنه، خالد بن سعید بن ابي العاص رضي الله عنه، عرفجه بن هرثمه رضي الله عنه، حذیفه بن محصن الغلفاني رضي الله عنه، طریف بن حاجر رضي الله عنه، سويد بن مقرن رضي الله عنه، العلاء بن الخضرمي رضي الله عنه) د مجاهدینو عمومي سرلښکر وټاکل شول او بيل بيل يې مختلفو سيمو ته وليږل شول، اکثره مرتدينو په الله جل جلاله عقیده لرله بيرته د بتانو عبادت ته قانع نه وه، خو د اسلام بعضي احکام يې نه منل، يو تر بل يې ضد او عناد شروع پخوانۍ د بنمیانې يې تازه کړې، نو خالد ابن الوليد رضي الله عنه او نورو صحابه کرامو د مرتدينو سره په ميرانه جهاد وکړ، تر هغې چې زیاتو بيرته اسلام ومنلو او بعضي ووژل شول او عربي جزيره د مرتدينو او مشرکينو پاکه شوه، بيا د ابوبکر رضي الله عنه سوچ د عراق، شام، فارس، او بيزنطينو طرف ته شو او هغه طرف ته يې مجاهدین ليږل شروع کړل، خو دغه جنگونو کې زیات د قرآن کریم

14 فلما توفي قام عمر بن الخطاب، فقال «والله مات رسول الله ﷺ وليبعثه الله فليقطعن أيدي رجال وأرجلهم»، وجاء أبو بكر مسرعاً فكشف عن وجهه وقتله، وقال «يا أي أنت وأنتي، طيب حيا وميتا»، ثم خرج وخطب بالناس قائلا، فقال أبو بكر الصديق «الآن من كان يعبد محمداً، فإن محمداً قد مات، ومن كان يعبد الله فإن الله حي لا يموت، وقرآناً، وما محمد إلا رسول قد خلت من قبله الرسل أفإن مات أو قتل انقلبتم على أعقابكم ومن ينقلب على عقبيه فلن يضر الله شيئاً وسيجزي الله الشاكرين»، لما علم الصحابة بوفاة الرسول محمد ﷺ، اجتمع الأنصار في سقيفة بني ساعدة في اليوم نفسه، وهو يوم الاثنين 12 ربيع الأول سنة 11 هـ، وتدأوا الأمر بينهم في اختيار من يلي الخلافة بعده، والتف الأنصار حول زعيم الخرج سعد بن عبادة، ولما بلغ خيراً اجتماع الأنصار في سقيفة بني ساعدة إلى المهاجرين، وهم مجتمعون مع أبي بكر لترشيح من يتولى الخلافة، قال المهاجون لبعضهم: اطلقوا بنا إلى إخواننا من الأنصار، فإن لهم في هذا الحق نصيباً، قال عمر بن الخطاب: فاطلقتنا نريدكم، فلما دونوا منهم لقيننا منهم رجلين صالحين، فذكر ما تمألا عليه القوم، فقالوا: «أين تريدون يا معاشر المهاجرين؟»، قلنا: «نريد إخواننا هؤلاء من الأنصار»، فقالوا: «لا عليكم أن تقر بهم، اقصوا أمركم»، فقلنا: «والله لئنأنا بينهم، فاطلقتنا حتى أتيناهم في سقيفة بني ساعدة، فإذا رجل مزمحل بين ظهرائهم، فقلنا: «من هذا؟»، فقالوا: «هذا سعد بن عبادة»، فقلنا: «ماله؟»، قالوا: «يوعك»، فلما جلسنا قليلاً نشهد خطيبهم فآثى على الله بما هو أهله، ثم قال: «أما بعد، فنحن أنصار الله وكتيبة الإسلام، وأنتم معاشر المهاجرين رهط، وقد دفت دافعة من قومكم (أي عدة قليل)، فإذا هم يريدون أن يختزلونا من أصلنا وأن يحضنونا من الأمر (أي يخرجونا من أمر الخلافة)، فلما سكت أزد أن تكلّم، وكنت قد زورت مقالة أعجبتني أريد أن أقدمها بين يدي أبي بكر»، وكنت أدري منه بعض الحد، فلما أزدت أن أتكلّم قال أبو بكر: «علي رسولك»، فكرهت أن أغضبه، فتكلم أبو بكر، فكان هو أطمع مني وأوقر، والله ما ترك من كلمة أعجبتني في تزويري إلا قال في بديعته مثلها أو أفضل منها حتى سكت، فقال: «ها ذكرتكم فيكم من خير فأتتم له أهل، ولن يعرف هذا الأمر إلا لهذا الحي من قريش، هم أوسط العرب نسباً وداراً، وقد رضيت لكم هذين الرجلين فبايعوا أبيهم شعثهم، فأخذ بيدي ويد أبي عبيدة بن الجراح وهو جالس بيننا، فلم أكره مما قال غيرها، والله أن أقدّم فئضرب عنقي لا يقربني ذلك من إثم أحب إلي من أن أتأمركم على قوم فيهم أبو بكر»، اللهم إلا أن تسول إلي نفسي عند الموت شيئاً لا أجده الآن، فقال قائل من الأنصار: «أنا جدي يها المحكك، وعذيقها المرجب، منا أمير ومنكم أمير يا معاشر قريش، فكسر اللغظ، وارتفعت الأصوات، حتى فرقت من الاختلاف فقلت (لأبي بكر) «أسبط يدك»، فبايعته وبايعه المهاجرون، ثم بايعته الأنصار وفي رواية أخرى قال عمر: «يا معاشر الأنصار، أنتم تعلمون أن رسول الله قد أمر أبا بكر» أن يؤم الناس، فأبكم تطيب نفسه أن يتقدم أبا بكر رضي الله عنه؛ فقالت الأنصار: «عوذ بالله أن نتقدم أبا بكر»

حافظان شهيدان شول، نو ځکه عمر ابن الخطاب رضي الله عنه، ابوبکر رضي الله عنه ته وويل: مونږ بايد قرآن کریم را جمع کړو او ترتيب يې کړو کنه نو دغسې به صحابه کرام شهيدان کيږي او بيا به د قرآن کریم په ترتيب کې زيات مشکل شي.

✦ ابوبکر رضي الله عنه فرمايې: ماته عمر رضي الله عنه دغه خبرې کولې او ما ورته وويل: چې کوم کار رسول الله ﷺ نه دی کړی زه يې څنگه وکړم؟ خو عمر رضي الله عنه ټينگار کولو تر هغه چې الله جل جلاله زما سينه فراخه کړه او زيد بن حارثة رضي الله عنه ته مې وظيفه ورکړه او هغه دا کار شروع کړ.

زيد بن حارثة رضي الله عنه به حافظان را غوندول د هغوی تلاوت به يې اوريدلو بيا به يې ليکلو تر هغه چې وليکل شو، بيا د عمر رضي الله عنه په وخت کې نور هم ترتيب شو او دغه د خير کار سرته ورسيد.

د ابوبکر صدیق رضي الله عنه د سيرت مبارک (۱۶) برخه

حروب الردة يا د مرتدينو په ضد جهاد.

د (مسيلمه الكذاب لعنة الله عليه) د نبوت دعوه او په يمامه علاقه کې د هغه وژل.

د ارتداد موضوع.

کله چې رسول الله ﷺ وفات شو نو يو د منافقانو، مرتدينو او کافرانو شورشونه شروع شول.

بعضي خلک چې مسلمانان شوي وه، خو لايې ايمانونه مضبوط شوي نه وه د وفات د خبر په اوريدلو بيرته له اسلامه وگرځيدل بعضو له اسلامه انکار نه کاوه خو زکات يې نه منلو نو تر ټولو اول ابوبکر رضي الله عنه اعلان وکړ، چې د مرتدينو وژل زما اولنی فرض دی او دوه واري يې د بني عبس بني مرة ذيبان او نورو په ضد جنگونه وکړل خو، شورشونه دومره زيات وه چې بنځو هم د نبوت دعوي وکړي او نارينه و هم،

منافقينو هر ځای لکه او سني نشراتي شبکو به په زور تبليغات کول اخير کې ټولو صحابه کرامو له ابوبکر رضي الله عنه وغوښتل چې ته به نور له مدينې نه بهر نه ځي ځکه چې مدينه منوره د اسلام مرکز دی که دا زمونږ له لاسه ووتله نو اسلام ته به سخته ضربه ورسپړي، اخير ابوبکر رضي الله عنه

•• وهذا يعني أن الردة لا يعدو كونها مجرد حركة سياسية تعتمد على العصبية القبلية، مما يمثل عودة إلى نظام القبيلة وإلى استرجاع ملك أو سلطان فقده البعض، وقد اتخذت هذه الحركة قناعاً زائفاً من الدين لتستغل عن سلطة المدينة المنورة، فكان لأيد من الضد المصلح العنيف بينها وبين الإسلام، وعلى هذا الأساس كانت حروب الردة دعوة صريحة للجهاد في سبيل الله، وقد حمل أبو بكر لواء الجهاد ضد القبائل الانفصالية ومُدعي النبوة، فجهز الأوية العسكرية وسلم قيادتها إلى عدد من القادة المسلمين أمثال خالد بن الوليد وعمرو بن العاص وعكرمة بن أبي جهل، وسيرهم إلى معان تلك القبائل حيث قاتلهم بضرارة شديدة وقضوا على حركاتهم، فعاد أغلب زعمائهم ومشايخهم إلى الدخول في الإسلام، وقتل بعضهم الآخر في أرض المعركة وبانتهاء حروب الردة، توحدت كامل شبه الجزيرة العربية تحت راية الإسلام، وأصبح بإمكان المسلمين أن يركزوا على التوسع خارجاً في الشام والعراق على حساب الروم البيزنطيين والفرس الساسانيين، كذلك، كان من نتيجة هذه الحروب أن أمر أبي بكر الصديق بجمع القرآن لأول مرة وفق عامة الروايات عند أهل السنة والجماعة، وذلك بعد أن استشار عمر بن الخطاب، وأن الذي قام بهذا الجمع زيد بن ثابت، أما سبب قرار جمع القرآن بين دفتي كتاب فكان كثرة من قتل من الصحابة من حفظ القرآن في المعارك التي دارت مع القبائل المرتدة وفي هذا المجال وهكذا، أخذ زيد يتبع القرآن من العصب واللخاف وصدور الرجال فجمع القرآن كله في مصحف، فكانت هذه الصحف عند أبي بكر الصديق حتى توفي ثم عند عمر حتى مات ثم عند حفصة بنت عمر، حروب الردة هي سلسلة من الحملات العسكرية التي شنتها المسلمون على القبائل العربية التي ارتدت عن الإسلام بعد وفاة الرسول محمد، خلال الفترة الممتدة بين سنتي 11هـ و12هـ، الموافقة لسنتي 632م و633م، [1] وقد ارتد العرب في كل قبيلة، باستثناء أهالي مكة والمدينة المنورة والطائف والقبائل التي جاورتها، وقد وصفت هذه الحركات من الناحية السياسية بأنها حركات انفصالية عن دولة المدينة المنورة التي أسسها الرسول محمد وعن فريش التمسكت زعامة هذه الدولة بنبأ بعة أبي بكر الصديق بخلافة المسلمين وهي عودة حقيقية إلى النظام القبلي الذي كان سائداً في الجاهلية، وقد اتسمت من ناحية بالانكشاف، من الإسلام بالصلاة، والتخلص من الزكاة التي اعتبرها هذه القبائل اتساة يجب إلغاؤها، في حين اتسمت من ناحية ثانية بالارتداد كلياً عن الإسلام كنظام سياسي، وليس إلى الوثنية التي ولت إلى غير رجعة، والانتفاخ حول عدد من مدعي النبوة بدافع من العصبية القبلية ومناصرة فريش حول زعامة العرب، فتوح الشام جلد ٢٢٠ باب حروب الردة

❀ ❀ ❀ ❀ د ابوبکر صدیق رضي الله عنه مبارک سيرت ❀ ❀ ❀ ❀

ور سره ومنله خو ابوبکر رضي الله عنه سره دا تشويش و چي د دنيا ټولو کفارو او منافقينو څپل به څوک وکړي؟ د اسلام لوی دښمن چي پوره طاقت او قوت لري او د نبوت دعوه يي کړي مسيلمۍ الکذاب به څوک وڅپي، نو اخيري يي خالد بن وليد رضي الله عنه راوغوښت او ورته يي وويل: تا ته خو معلومه ده چي تاسو ټول زما په بهرته تللو راضي نه ياست نو زه غواړم چي تا د دغي مرتدينو او د درواغو د نبوت دعوه کوونکو د څپلو له پاره امير وټاکم!

نو خالد بن وليد رضي الله عنه ورته وويل: زه حاضر يم تر څو چي مې بدن کي ساه وي زه د دين له پاره قرباني ته تيار يم، نو بيا ابوبکر رضي الله عنه ټول صحابه کرام راوغوښتل او اعلان يي ورته وکړ چي زه خالد بن وليد رضي الله عنه په تاسو امير ټاکل غواړم ستاسو خوښه ده او که نه؟ نو ټولو وويل: مونږ ور باندې خوښ يو بيا ابوبکر رضي الله عنه خالد بن وليد رضي الله عنه ځان له کړ او ورته يي وويل: زه تا ته د تقوی وصيت کوم او ته مې په هغو جليل القدره صحابه کرامو امير کړلې چي ستا نه يي فضليت زيات دې لکه (عمر رضي الله عنه، عثمان رضي الله عنه او علي رضي الله عنه) او نور اهل بدر او احد او بيعت الرضوان والا.

نو ته د هغوی مشورې آوره او دا چي ته به اول مرتدينو ته د اسلام دعوت ورکوي که اسلام ته راوگرځيدل نو نه به يي ژني او که په ارتداد قايم پاتي شول نو ټول ووژنه:

بنحو، ماشومانو او ضعيفانو سره نرمي کوه د دوی مالونو ته نقصان مه رسوه،

او بيا خالد بن وليد رضي الله عنه مجاهدين تيار کړل او ورته يي وويل: د الله په کومک راځی راسره.

نو خالد بن وليد رضي الله عنه هر قوم او قبيله کلي او کور له مخې را ونيول چي هر ځای به يي مرتد ليدو، نو که اسلام ته به بېرته نه راگرځيدل نو وژلو به يي تر هغه چي (يمامه) ځای ته ورسيدل، دغه قومونه کلي او ښارونه زيات د [مسيلمۍ الکذاب] په نبوت قانع شوي وه او [مسيلمۍ الکذاب] د مسلمانانو په ضد داسي لښکر تيار کړی و چي هيڅ شمار يي نه شي کيدلای نو [خالد بن وليد رضي الله عنه] خپل مجاهدين د يوې غونډې په سر ديره کړل او له هغې غونډې چي ډير لوړ ځای کې وه د ښار ټولې برخې ترې ښکاره کيدلې، نو کله چي خالد بن وليد رضي الله عنه له هغه ځايه وکتل نو يو داسي لښکر ترې را ووت، چي هيڅ په خلاصيدو نه و څومره چي سترگو نظر کاوه نو بس لښکر لښکر به په نظر راتللو، نو خالد بن وليد رضي الله عنه ته د خپل لښکر او مجاهدينو کمزورتيا معلومه شوه ځکه چي ډير نوي مسلمانان شوي ځوانان هم پکې وو، چي شايد ټينگ شوي نه وای، نو خالد بن وليد رضي الله عنه اواز وکړ، چي يا انصارو ماته راشئ بيا يي اواز وکړای: مهاجرينو ماته راشئ نو ټول ورته راغلل نو خالد بن وليد رضي الله عنه ورته وويل: د مسيلمۍ الکذاب لښکر ډير زيات دی مونږ ور سره مقابله نه شو کولای ځکه چي په لکونو دي خو زه يو کار کوم تاسو به راسره

*** د ابوبکر صدیق رضي الله عنه مبارک سيرت ***

کومک کوئ زه مسيلمۃ الکذاب ته د اسلام دعوت ور کوم که هغه مسلمان شو خو بنه ده او که انکار يې وکړ بيا ورته د مقابلې دعوت ور کوم که زه الله ﷻ ور باندي کامياب کړم نو تاسو بيا د دوي په لښکر يرغل وکړئ نو د الله ﷻ په فضل به شکست و خوري.

نو کله چې دواړه لښکرې سره مخامخ شوې نو خالد بن وليد رضي الله عنه مسيلمۃ الکذاب ته اواز وکړ، چې مسلمان شه او ملگرو ته دې هم ووايه چې مسلمانان شي ته نه نبي يې او نه رسول او ته په دې بنه پوهيږي چې درواغجن يې نوله دې درواغجنې دعوي لاس په سر شه، هغه انکار وکړ او ويې ويل: زه نبي يم بيا خالد بن وليد رضي الله عنه د مسيلمۃ الکذاب لښکر ته دعوت ور کړ هغوي هم انکار وکړ، نو خالد بن وليد رضي الله عنه مسيلمۃ الکذاب ته وويل: نور اڅه اول ما او تا زور و ازمايؤ نو مسيلمۃ الکذاب په ډير مغرورانه انداز ورته وويل: راشه چې مور در باندي بوره او بنځه دې کونه کړم او بچي در باندي وژروم.

نو خالد بن وليد رضي الله عنه آس ور وځغلولو دواړو يوه ورځ پوره مقابلې وکړه اخير د الله ﷻ توري ته برابر شو خالد بن وليد رضي الله عنه سخت ووهلو، خود (وحشى) زړه طاقت ونه کړ هغه هم ورغی او اخير کې يې ووژلو او دې سخته معرکه کې نورو مجاهدينو د مرتدينو په لښکر يرغل وکړ داسې به مړه کيدل لکه تاروگان چې لاس دې نه وي ور وړی او له حرکتېه وغورځيږي تر هغې چې د مجاهدينو آسونو د ډيرو مړو په وجه نه شو کولای چې مخيې ته ولاړ شي او باقي مرتدين زيات گرفتار او نور په تينبته کامياب شول او مجاهدينو ته به يې شماره غنيمتونه په لاس ورغلل.

نو د يمامه جنگ او د مسيلمۃ الکذاب په وژلو اکثره هغه نورې بنځې او نارينه چې د نبوت دعوه يې کړې وه ورک شول او الله ﷻ يو ځل بيا د اسلام بيرغ اوچت کړ:

په رتلونکې نشريه کې د عمر فاروق رضي الله عنه سيرت له ياده مه باسئ.

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**